

PORADNIK GOSPODARSKI

UKAZUJE SIĘ OD 1889 ROKU

GRUDZIEŃ 2025

Czynniki warunkujące
efektywność opasu bydła

Klaster jako przykład
integracji w agrobiznesie

PL ISSN 0137-6780 INDEX 369608
B E Z P Ł A T N Y

Dobrego
dnia ➡ życzy

**R RADIO
POZNAŃ**

Do posłuchania
w całej Wielkopolsce.

Szanowni Państwo,
jak mówi jedno z przysłów: „Grudzień zimny i śniegiem przykryty, daje rok w zboże obfity”. Tego typu porzekadłami nasi przodkowie próbowali tłumaczyć sobie pewne zjawiska i racjonalizować to, co ich otacza. A także podnosić na duchu, gdy pogoda nie rozpieszczała – może i dziś marzniemy, ale za to będzie nam to wynagrodzone w plonach.

W tym roku pierwszy atak zimy nastąpił jeszcze jesienią. Warto przypomnieć, że mróz, a następnie śnieg pod koniec roku są zjawiskami, które mogą stworzyć optymalne warunki dla przyszłej wegetacji np. zbóż. I oby tak było. Problem jednak w tym, że postępujące zmiany klimatyczne dość mocno rozregulowały pogodę i stały się źródłem jej gwałtownych zmian.

Tym większe jest dziś znaczenie naukowców i opracowywanych przez nich coraz to skuteczniejszych metod upraw oraz hodowli. A także doradców, których jedną z ról jest przekazywanie tej nowoczesnej wiedzy rolnikom.

Zbliżający się koniec roku to dobry moment, by spojrzeć za siebie i podsumować to, co udało nam się osiągnąć przez ostatnie 12 miesięcy. A mamy się czym pochwalić w Wielkopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, jeśli chodzi o działalność szkoleniową, doradczą, upowszechnieniową i demonstracyjną. Mamy za sobą ponad 900 szkoleń, blisko 300 spotkań z zakresu doradztwa grupowego, przeszło 210 pokazów, powyżej 30 demonstracji, niemal 25 wydarzeń o charakterze targowym lub wystawienniczym i prawie 20 konferencji. Do tego setki publikacji, wydawnictw i artykułów. I jeszcze całe mnóstwo trudnych do zliczenia codziennych spotkań, udzielonych porad czy współpracy przy dziesiątkach tysięcy wniosków skutkujących konkretnym wsparciem finansowym dla wielkopolskich rolników.

Mam nadzieję, że nadchodzący wielkimi krokami nowy rok będzie pod tym względem co najmniej równie udany. Blisko 110 tysięcy rolników z Wielkopolski, którzy biorą na swoje barki ciężar dbania o nasze bezpieczeństwo żywnościowe, zasługuje na to. Dlatego do licznych życzeń, które płyną w okresie świąteczno-noworocznym, dodaję także to, aby nadal mogli Państwo liczyć na fachowe wsparcie i skuteczne doradztwo z naszej strony.

dr inż. Justyna Winiarska
Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

W numerze

- 6 Czynniki warunkujące efektywność opasu bydła
- 8 Nowa kiszonka z kukurydzy – jak bezpiecznie wejść w nowy sezon żywieniowy?
- 10 Rola wczesnego ostrzegania o występowaniu chorób i szkodników podstawą skuteczności ich zwalczania
- 12 Klaster jako przykład integracji w agrobiznesie
- 15 Zasady ochrony wód przed azotanami – wybrane wymogi Programu azotanowego
- 18 Uprawa marchwi na redlinach
- 20 Końcówka roku w ARiMR – nowe szanse na inwestycje, rozwój i modernizację
- 22 Uprawa winorośli w Wielkopolsce sposobem na dywersyfikację źródeł dochodu w rolnictwie
- 25 Dzień przedsiębiorcy rolnego
- 26 PROW 2014-2020: Dekada przemiany, która odmieniła polską wieś
- 28 Wirus afrykańskiego pomoru świń w Wielkopolsce – skala zagrożenia i działania prewencyjne w 2025 r.
- 32 Notowania cen
- 35 W obiektywie doradcy
- 36 Rośliny z korzystnym wpływem na otoczenie w domu i w pracy
- 39 Jak bezpiecznie poruszać się maszynami rolniczymi po drodze publicznej
- 42 Kącik rozrywki
- 43 Pierniczki świąteczne z ziemniakami

Wydawca

**Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu**

Dane kontaktowe
ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
tel. 618 630 413,
email: gospodarski@wodr.poznan.pl
www.wodr.poznan.pl

Redakcja
Redaktor naczelny Jacek Strykowski
Korekta Edyta Browarska
Skład i łamanie Arek Borowczyk
Zdjęcia Freeplik, chyba, że wskazano inaczej
Podpisano do druku dnia 28.11.2025 r.

Druk Drukarnia Kolumb
Nakład 1500 egz.

wodr.poznan.pl

f WODRwPoznaniu
@ @wodr-poznan
g wodr_poznan

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

DRODZY ROLNICY I MIESZKAŃCY POLSKIEJ WSI,

z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia pragnę złożyć Państwu najserdeczniejsze życzenia – pokoju, zdrowia i rodzinnego ciepła. Niech ten wyjątkowy czas stanie się chwilą wytchnienia po całorocznej ciężkiej pracy i codziennych obowiązkach, tak mocno wpisanych w rytm życia na wsi.

Mijający rok obfitował w wyzwania: zmienne warunki pogodowe, wahania rynkowe oraz liczne trudności, z którymi przyszło się mierzyć polskiemu gospodarstwu. Był to jednocześnie okres, w którym po raz kolejny potwierdziła się niezwykła wytrwałość, odpowiedzialność i profesjonalizm polskich rolników.

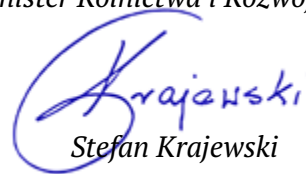
Państwa zaangażowanie i praca stanowią fundament bezpieczeństwa żywnościowego naszego kraju – za co składam Państwu wyrazy szczerzej wdzięczności.

Życzę, aby nadchodzący Rok 2026 przyniósł Państwu stabilizację, pomyślność, obfite plony oraz sprzyjającą pogodę. Niech każdy dzień niesie satysfakcję z prowadzonej działalności rolniczej oraz poczucie, że wysiłek wkładany w rozwój gospodarstw i lokalnych społeczności przynosi trwałe i wymierne efekty.

**Życzę Państwu spokojnych i radosnych Świąt Bożego Narodzenia
oraz pomyślności w Nowym Roku!**

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stefan Krajewski

Szanowni Państwo,

z okazji Świąt Bożego Narodzenia życzę Państwu wiele ciepła i miłości.

Niech Wigilijny wieczór przyniesie spokój ducha, harmonię i radość.

Niech magiczna atmosfera tych dni wypełni Wasze domy
i pozwoli na chwilę wytchnienia od codziennych trosk.

Życzę, aby nowy, 2026 rok obfitował w zdrowie, szczęście i sukcesy.

Justyna Winiarska

Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

z Pracownikami

CZYNNIKI WARUNKUJĄCE EFEKTYWNOŚĆ OPASU BYDŁA

Opłacalność opasu żywca wołowego opiera się na rachunku ekonomicznym, czyli stosunku przychodów do kosztów produkcji. Analiza tych wyników umożliwia ocenę obecnego okresu produkcyjnego oraz zapewnia możliwość podejmowania decyzji, głównie w zakresie redukcji kosztów bezpośrednich i pośrednich w przyszłym okresie.

RYSZARD PAPROCKI | DORADCA WODR W POWIECIE RAWICKIM

Czynniki, które wpływają na opłacalność tej gałęzi produkcji rolniczej możemy podzielić na makroekonomiczne, na które to gospodarstwo ma ograniczony wpływ oraz mikroekonomiczne, w dużej mierze zależne od producenta: genetyczne, środowiskowe i żywieniowe.

CZYNNIKI GENETYCZNE

Do tego rodzaju czynników zaliczamy rasę i genotyp zwierzęcia.

Dobór rasy powinien zależeć głównie od posiadanej bazy produkcyjnej (pastwisk, budynków inwentarskich gospodarstwa), warunków utrzymania zwierząt, aktualnych preferencji na rynku, zakładanej intensywności żywienia i końcowej masy ciała, do której prowadzony będzie opas.

Osobniki ras mięsnych charakteryzują się najlepszymi cechami opasowymi i rzeźnymi, ich mieszańce z rasami mlecznymi – dobrymi, natomiast opasy w typie jednostronnie mlecznym najsłabszymi. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że buhajki ras mlecznych charakteryzują się również dobrymi przyrostami jednak w ocenie poubojowej przewagę uzyskują osobniki ras mięsnych i mieszańce towarowe.

Rasy bydła mięsnego możemy podzielić na trzy grupy.

Do pierwszej grupy zaliczamy zwierzęta wcześniej dojrzewające, charakteryzujące się małym kalibrem masy ciała, które nadają się do ekstensywnych systemów produkcji. Są to takie rasy, jak Hereford, Welsh Black, Highland, Angus, Galloway.

Do drugiej grupy należą zwierzęta charakteryzujące się dużym kalibrem oraz późnym wiekiem osiągnięcia dojrzałości rozrodczej. Zaliczamy tu następujące rasy: Charolaise, Simental, Blonde d'Aquitaine.

W trzeciej grupie znajdziemy zwierzęta reprezentujące cechy pośrednie i należą do niej rasy: Limousine, Piemontese, Belgijska Biała Błękitna.

CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE

Te czynniki mają związek z utrzymaniem zwierząt. Może to być wypas bydła na pastwiskach czy też utrzymanie okresowe lub całoroczne w budynkach i budowlach inwentarskich, w systemie wolnostanowiskowym lub uwięziowym. System więziowy jest stosowany w małych gospodarstwach o silnie ograniczonych możliwościach produkcyjnych.

Do czynników środowiskowych możemy również zaliczyć: temperaturę i prędkość przepływu powietrza, jego wilgotność oraz stężenie w nim szkodliwych domieszek gazowych (dwutlenek węgla, siarkowodór, amoniak). Znaczące będzie tu również oświetlenie, jego czas trwania i natężenie, a także hałas.

CZYNNIKI ŻYWIENIOWE

Koszty żywienia stanowią 70% kosztów bezpośrednich w produkcji żywca wołowego. Żywienie ma również bezpośredni wpływ na zdrowie i dobrostan zwierząt, które to w dużym stopniu decydują o wyniku ekonomicznym prowadzonej produkcji. Żywienie, obok warunków środowiskowych, ma wpływ na jakość mięsa, w tym na jego skład chemiczny i teksturę. Odpowiednie żywienie wpływa na zawartość białka w mięsie oraz pozwala zmniejszyć zawartość tłuszczów nasyconych i cholesterolu.

Jedną z grup żywieniowych bydła stanowią opasy. W ich żywieniu możemy wyróżnić dwie fazy: fazę wstępną (wzrostu) oraz fazę końcową (finiszu). Celem fazy wstępnej jest przygotowanie zwierząt do opasu końcowego. Czas trwania tych faz nie jest ściśle określony i zależy między innymi od rasy, płci, docelowej masy ciała, intensywności żywienia oraz od wymagań odbiorcy.

Biorąc pod uwagę intensywność żywienia, możemy wyróżnić trzy systemy opasania:

- intensywny – o dużym udziale w dawce pokarmowej paszy treściwej, stosowany głównie w systemie alkierzowym, cechującym się dużymi przyrostami dobowymi i dużą wagą docelową w wieku ok 18 miesięcy. Tusze tych zwierząt cechują się bardzo dobrym umięśnieniem i dość znacznym otluszczeniem;

- ekstensywny – zapewniający całoroczne utrzymanie zwierząt na pastwisku, podawanie pasz gospodarskich w czasie niskich przyrostów traw i w okresie zimy. Tusze tych zwierząt są średnio umięśnione i mało otluszczone;

- półintensywny – jest to system dwuetapowy, który łączy wypas na pastwisku z utrzymaniem alkierzowym w okresie zimowym. Po zakończeniu wypasu zwierząt na pastwisku, przenoszone są one do budynków inwentarskich i żywione są bardziej intensywnie (pasze gospodarskie z udziałem pasz treściwych). Powoduje to efekt kompensacji wzrostu, co zapewnia wysokie przyrosty masy ciała.

Decydując się na produkcję mięsnego bydła opasowego, podstawowym zadaniem rolnika jest przeprowadzenie analizy posiadanych zasobów produkcyjnych. Dalszym etapem będzie wybór sposobu utrzymania zwierząt (cykl otwarty lub zamknięty) oraz wybór systemu opasu. Mając te dane, można zastanawiać się nad wyborem rasy. ■

Źródła:

Poradnik producenta żywca wołowego – prof. dr hab. Henryk Jasiorowski oraz dr Tomasz Przysucha, Warszawa 2005

Zalecenia dotyczące doboru cieląt oraz prowadzenia opasu – dr inż. Marcin Gołębiewski, Poznań 2016

NOWA KISZONKA Z KUKURYDZY – JAK BEZPIECZNIE WEJŚĆ W NOWY SEZON ŻYWIENIOWY?

Końcówka roku to czas, w którym w wielu gospodarstwach otwierane są pierwsze silosy z tegoroczną kiszonką z kukurydzy. To moment, na który hodowcy czekają od zbioru – wreszcie można ocenić efekty całego sezonu uprawy i przygotowania paszy.

Jednak wraz z nową kiszonką pojawia się także wyzwanie – czy nowa partia będzie dobrze „współpracować” z dotychczasową dawką pokarmową?

MARIA OLSZEWSKA | POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Choć na pierwszy rzut oka kiszonka może wyglądać podobnie do ubiegłorocznej, jej skład chemiczny i strawność często znacząco się różnią. Wystarczy inna faza zbioru, warunki pogodowe czy sposób zakiszania, by zmieniły się parametry takie jak sucha masa, skrobia czy włókno NDF. Dla krów – a zwłaszcza dla ich żwacza – to istotna zmiana, którą należy uwzględnić w dawce.

KISZONKA Z KUKURYDZY – FUNDAMENT ENERGETYCZNY DAWKI

Kiszonka z kukurydzy stanowi w polskich gospodarstwach filar żywienia krów mlecznych. To pasza wysokoenergetyczna, smakowita i dobrze pobierana przez zwierzęta, dlatego w typowym TMR jej udział w suchej masie dawki często sięga nawet 50%.

Właśnie dlatego każda różnica jakościowa między partiami ma bezpośredni wpływ na wydajność, parametry mleka i zdrowie metaboliczne krów. Gdy w nowej kiszonce spada zawartość skrobi, może dojść do spadku mleczności i tłuszczu w mleku. Jeśli z kolei kiszonka jest zbyt sucha – maleje jej smakowość i pobranie. Dobrze zbilansowany TMR pozwala uniknąć tych problemów, ale wymaga aktualnych danych o wartości pasz.

DLACZEGO KAŻDA NOWA PARTIA WYMAGA ANALIZY? Każdy silos to w praktyce inna „pasza”. Zmienia się nie tylko sucha masa, ale i strawność włókna, zawartość skrobi czy białka. Wystarczy, że kukurydza była zbierana przy nieco innej pogodzie, w różnym stopniu dojrzałości lub z innego stanowiska.

Brak reakcji na te różnice może skutkować:

- obniżeniem wydajności mlecznej,
- pogorszeniem struktury mleka (tłuszcz, białko),
- zaburzeniami trawienia (np. kwasica żwacza),
- wzrostem kosztów przy nieefektywnym wykorzystaniu pasz.

Dlatego pierwszym krokiem po otwarciu silosu powinna być analiza nowej kisonki – najlepiej wykonana w laboratoriach PFHBiPM lub przez doradców z mobilnym sprzętem NIR. To szybki sposób, by poznać rzeczywistą wartość paszy i dopasować do niej bilans dawki.

JAK PRAWIDŁOWO POBRAĆ PRÓBKĘ KISZONKI

Wynik analizy jest tak wiarygodny, jak próbka, którą dostarczymy. Odpowiednie pobranie ma więc kluczowe znaczenie. Próbkę należy pobrać:

- z kilku miejsc na całej szerokości czoła pryzmy,
- co najmniej 0,5 m w głąb,
- z pominięciem fragmentów z pleśnią lub zanieczyszczeniami,
- po połączeniu wszystkich porcji w próbkę zbiorczą.

Wielu hodowców korzysta ze wsparcia doradców PFHBiPM, którzy posiadają profesjonalne samplery, zapewniające równomierne pobranie materiału z różnych głębokości. Tylko wtedy wynik analizy dokładnie odzwierciedla realną wartość kisonki w TMR.

KOSZTY ŻYWIENIA POD KONTROLĄ

Dostosowanie dawki do jakości nowej kisonki to nie tylko kwestia zdrowia i wydajności, ale także ekonomii. Zbyt wysokie dawki pasz treściwych przy dobrej kiszonce oznaczają niepotrzebne koszty. Z kolei zbyt niska energia w TMR prowadzi do strat mleka i gorszej efektywności żywienia.

Dlatego bieżąca analiza pasz i korekta dawki pozwalają utrzymać właściwy stosunek kosztów do efektów produkcyjnych, co w obecnych realiach rynkowych ma kluczowe znaczenie.

DORADZTWO PFHBiPM – WSPARCIE OD PRÓBKİ PO BILANS DAWKI

Doradcy PFHBiPM pomagają hodowcom kompleksowo – od pobrania próbki kisonki, przez analizę i interpretację wyników, aż po dostosowanie dawki żywieniowej do wyników produkcji mleka. W praktyce oznacza to:

- ocenę jakości pasz z wykorzystaniem NIR,
- bilansowanie dawek TMR,
- analizę danych z próbnych udojów,
- bieżące wsparcie w podejmowaniu decyzji żywieniowych i ekonomicznych.

Najlepsze efekty osiąga się wtedy, gdy współpraca z doradcą ma charakter ciągły, a nie tylko interwencyjny. Dzięki regularnemu kontaktowi można szybko wychwycić pierwsze oznaki problemów i zareagować, zanim spadnie wydajność czy pogorszy się zdrowie krów.

Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.pfhb.pl/doradztwo/doradztwo-zywieniowe

PODSUMOWANIE

Nowa kisonka to zawsze nowy początek sezonu żywieniowego. Otwierając silos, warto potraktować ten moment jako sygnał do sprawdzenia jakości paszy i ponownego zbilansowania TMR. Regularne analizy, drobne korekty i współpraca z doradcą PFHBiPM to prosty sposób, by utrzymać wysoką wydajność, zdrowie stada i kontrolę kosztów – czyli wszystko to, co decyduje o rentowności gospodarstwa. ■

**Z Hodowcami
w przyszłość**

Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka to organizacja działająca na rzecz rozwoju hodowli krów mlecznych w Polsce. Naszym celem jest reprezentowanie interesów i obrona praw członków, w tym podejmowanie strategicznych działań związanych z hodowlą bydła i produkcją mleka. Swoje cele realizuje m.in. poprzez prowadzenie oceny wartości użytkowej bydła mlecznego i mięsno-mlecznego, ksiąg bydła i dokumentacji hodowlanej, laboratoriów oceny mleka i genetyki bydła, a także wdrażanie nowoczesnych metod w dziedzinie hodowli bydła i produkcji mleka. Zajmujemy się też szeroko działalnością doradczą i szkoleniową, której celem jest poprawa efektywności i ekonomiki produkcji mleka.

ROLA WCZESNEGO OSTRZEGANIA O WYSTĘPOWANIU CHORÓB I SZKODNIKÓW PODSTAWĄ SKUTECZNOŚCI ICH ZWALCZANIA

W ostatnich latach rolnicy coraz częściej zmagają się z dynamicznymi zmianami w przebiegu pogody w sezonie wegetacyjnym. Łagodniejsze zimy, dłuższe okresy ciepła, zwłaszcza w okresie jesiennym, częstsze susze, sprzyjają szybkiemu rozwojowi wielu agrofagów. Dotyczy to zwłaszcza mszyc, które oprócz strat bezpośrednich są wektorem groźnych chorób wirusowych, takich jak wirus żółtej karłowatości jęczmienia (BYDV). W takich warunkach skuteczna ochrona upraw wymaga nie tylko reakcji, ale przede wszystkim wczesnego prognozowania.

MAGDALENA JAKUBOWSKA, ANNA TRATWAŁ | INSTYTUT OCHRONY ROŚLIN - PIB

Wczesne ostrzeżenie to zestaw narzędzi pozwalających prognozować pojawienie się szkodników i chorób zanim jeszcze wyrządzą szkody w uprawach. Dzięki takim modelom doradcy i rolnicy mogą podjąć działania ochronne w optymalnym momencie, ograniczając liczbę zabiegów chemicznych i ich koszt, a także sprzyjają bezpieczeństwu środowiska.

DLACZEGO WCZESNE OSTRZEŻENIE JEST KLUCZOWE?

Wielu doradców polowych zna z praktyki sytuację, w której zabieg ochronny wykonano „tuż po fakcie”. Gdy objawy choroby czy obecność szkodników są już widoczne, populacja agrofagów często przekroczyła próg ekonomicznej szkodliwości. Wczesne ostrzeżenie pozwala przesunąć moment reakcji na znacznie wcześniejszy etap – zanim patogen lub szkodnik rozwinie się w sposób trudny do opanowania.

W nowoczesnym rolnictwie wczesne ostrzeżenie opiera się na trzech filarach:

1. monitoringu biologicznego,
2. obserwacjach meteorologicznych,
3. modelach prognostycznych, które łączą te dane w spójną prognozę.

MODELE PROGNOZUJĄCE POJAW MSZYC W ZBOŻACH
Jednym z przykładów skutecznego wykorzystania modeli jest prognozowanie wystąpienia mszycy zbożowej (*Sitobion avenae*) i mszycy czerwemchowo-zbożowej (*Rhopalosiphum padi*) na pszenicy ozimej. Oba gatunki odgrywają kluczową rolę w rozprzestrzenianiu BYDV, a ich wczesne pojawienie się na plantacjach może oznaczać konieczność szybkiej reakcji.

Archiwalne dane meteorologiczne zebrane (monitorowane) w Polowej Stacji Doświadczalnej Instytutu Ochrony Roślin - PIB Winna Góra w latach 2013–2024 pozwoliły przetestować kilka modeli opisujących termin wiosennej migracji mszyc z roślin żywicielskich na zboża oraz tempo ich rozmnażania w zależności od temperatury.

Modele migracji pokazują, kiedy mszyce rozpoczynają naloty na pola. Opierają się one głównie na średnich temperaturach powietrza w zimowych i wiosennych miesiącach. Ciepła wiosna przyspiesza moment przelotu nawet o kilkanaście dni. Modele reprodukcji pozwalają ocenić, jak szybko mszyce się rozmnażają. Dla przykładu, przy temperaturze około 20°C samica *Rhopalosiphum padi*, w cyklu reprodukcyjnym może wydać nawet 70 osobników, a cykl rozwojowy trwa zaledwie kilka dni.

Symulacje wykonane na podstawie lokalnych danych meteorologicznych pokazały, że w cieplejszych latach migracja mszyc na pszenicę zaczynała się średnio 10-14 dni wcześniej niż jeszcze dekadę temu. To oznacza, że tradycyjne terminy lustracji plantacji mogą być dziś niewystarczające.

ZNACZENIE PRAKTYCZNE DLA DORADZTWA I ROLNIKÓW

Dla doradców z ośrodków doradztwa rolniczego znajomość tych modeli ma wymiar praktyczny. Łącząc dane meteorologiczne z obserwacjami terenowymi, można opracować lokalne komunikaty ostrzegawcze, które informują rolników, kiedy należy rozpocząć monitoring mszyc i/lub na ich podstawie przeprowadzić zabieg ochronny.

Przykładowo, jeśli prognozy wskazują na osiągnięcie tzw. sumy temperatur efektywnych (ok. 170°C powyżej temperatury 3°C) – prawdopodobieństwo pojawienia się drugiego pokolenia mszyc gwałtownie rośnie. Wtedy warto nasilić lustracje plantacji, zwłaszcza w rejonach o łagodnym mikroklimacie.

Dzięki takim prognozom możliwe jest:

- precyzyjne planowanie zabiegów,
- ograniczenie liczby oprysków,
- zmniejszenie ryzyka powstawania odporności szkodników,
- oraz zwiększenie bezpieczeństwa środowiska i opłacalności produkcji.

NOWE TECHNOLOGIE W SŁUŻBIE PROGNOZOWANIA
Rozwój cyfryzacji rolnictwa sprawia, że modele prognozy stają się coraz bardziej dostępne. Zbierane dane meteorologiczne można analizować automatycznie, a wyniki prezentować w aplikacjach mobilnych lub internetowych systemach wspomagania decyzji (DSS – Decision Support Systems).

Dzięki integracji z lokalnymi stacjami pogodowymi doradca może w czasie rzeczywistym śledzić przebieg temperatury i natychmiast otrzymać informację o zbliżającym się terminie migracji mszyc czy rozwoju patogenu. Takie narzędzia pozwalają zamienić prognozę w konkretne działanie na poziomie gospodarstwa.

KIERUNEK ROZWOJU – PROGNOZOWANIE WIELOCZYNNIKOWE

Choć temperatura jest jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój agrofagów, coraz częściej modele matematyczne uwzględniają również takie czynniki abiotyczne jak: wilgotność powietrza, opady, długość dnia czy stan rośliny żywicielskiej. Dzięki temu możliwe będzie tworzenie prognoz, które nie tylko przewidzą moment pojawienia się mszyc, ale także oszacują ryzyko infekcji wirusowej w danym terminie.

W dłuższej perspektywie wczesne ostrzeżenie stanie się integralną częścią zrównoważonej ochrony roślin. Odpowiednio zastosowane modele matematyczne pozwolą ograniczyć zużycie środków ochrony, zmniejszyć presję chemiczną na środowisko i poprawić efektywność ekonomiczną gospodarstw.

PODSUMOWANIE

Systemy wczesnego ostrzegania nie zastąpią doświadczenia rolnika, lecz wzmacniają jego decyzje wiedzą opartą na danych. Współczesne rolnictwo wymaga łączenia obserwacji terenowych, wiedzy doradców i prognoz komputerowych.

Im lepiej poznamy biologię (bionomię) szkodników i zależności między ich rozwojem a warunkami pogodowymi, tym skuteczniej będziemy mogli reagować. Skuteczność – w tym przypadku – oznacza mniej strat, mniej zabiegów i zdrowsze uprawy. ■

współautorzy:

Andrzej Wójtowicz, Paweł Trzciniński, Lidia Spychalska, Dorota Paterczyk-Piękna

..... INFORMACJA

KOŁA GOSPODYN WIEJSKICH

Koła Gospodyń Wiejskich wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez ARiMR muszą pamiętać o wydaniu pieniędzy, które otrzymały z ARiMR na rozwijanie swojej działalności. Do 31 grudnia 2025 r. powinny wykorzystać całą przyznaną pomoc finansową na cele zgodne ze statutem.

KLASTER JAKO PRZYKŁAD INTEGRACJI W AGROBIZNESIE

Syntetyczna koncepcja przedstawiona przez M. Portera z 1998 r. definiuje klastery jako geograficzne skupisko powiązanych ze sobą firm oraz instytucji i organizacji w danej dziedzinie.

Klaster to określona przestrzennie koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji (bliższego i dalszego otoczenia biznesu), które współpracują w danej dziedzinie, korzystając z zalet współdziałania i współdzielonych zasobów.

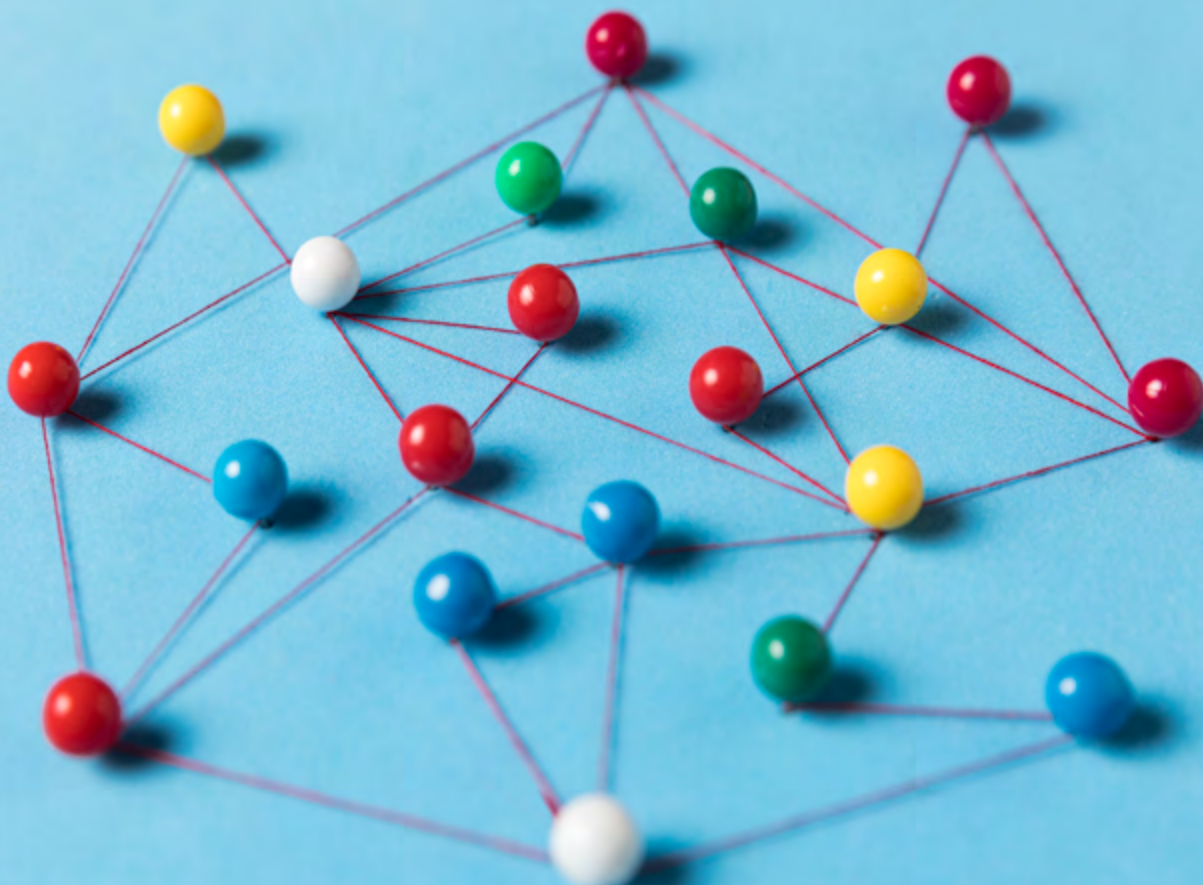
WAWRZYNIEC CZUBAK | HORATIU FELIX ARION

Morosini (2004) opisuje klastery jako podmiot społeczno-ekonomiczny, który składa się ze społeczności podmiotów gospodarczych zlokalizowanych blisko siebie na określonym obszarze. Tworzy powiązana grupa firm i instytucji w określonej dziedzinie, oparta na podobieństwach i komplementarności, a przy tym przestrzennie blisko zlokalizowana. Współpraca obejmuje zarówno integrację poziomą, jak i łańcuchy pionowe, (o których była mowa w „Poradniku Gospodarskim” w listopadowym i grudniowym wydaniu z 2024 roku). W agrobiznesie dotyczy to współdziałania gospodarstw rolnych oraz ich ścisłego powiązania z dostawcami środków do produkcji, odbiorcami wytwarzanych surowców – najczęściej firmami handlowymi i zakładami przetwórstwa rolno-spożywczego. W wyniku integracji firmy konkurujące ze sobą tworzą spójną strategię kooperacji.

Atrybutami każdego klastra są:

- wymiar przestrzenny, związany z określonym obszarem, na którym skupione są podmioty,
- specjalizacja w określonym obszarze gospodarczym, w którym podmioty zazwyczaj obejmują cały łańcuch wartości,
- otoczenie biznesowe, na które składa się współdziałanie szerokiej gamy interesariuszy, a głównie podmiotów gospodarczych z organami publicznymi takimi jak jednostki samorządu terytorialnego, uniwersytety, instytuty, organizacje i parki naukowo-badawcze, instytucje finansowe, ośrodki doradcze i szkoleniowe.

Kluczowym elementem, który przyczynia się do powstawania i sukcesu tych lokalnych organizacji, są osoby o wyspecjalizowanych umiejętnościach, które zdolne są do zdefiniowania i wykorzystania specjalistycznych zasobów i usług dostępnych

Operacja finansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Operacja realizowana przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

na danym obszarze. Czynniki ludzkie jest wiodący, a stymulantem budowania i rozwijania relacji gospodarczych i interakcji między zarządcami gospodarstw rolnych, przedsiębiorstw, instytucji jest sprzyjające otoczenie społeczne i kulturowe.

Korzyści płynące z współpracy, koncentracji terytorialnej i specjalizacji sektorowej lub branżowej jest wiele. Dodatkowym efektem wynikającym z synergii integrujących się podmiotów jest przede wszystkim transfer wiedzy. Ważnym elementem jest tutaj obecność jednostek naukowo-badawczych, samorządowych, doradczych i szkoleniowych. Tworzona baza wiedzy, jako rezultat skutecznej współpracy regionalnej, ma kluczowe znaczenie dla wspierania innowacji. Regionalne transfery wiedzy i systemy innowacji są w klastrze ze sobą głęboko powiązane. Grupa podmiotów osiąga zdolność do implementacji i efektywnego wykorzystania innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i specjalistycznych technik i technologii, które stają się często kluczowym elementem ich przewagi rynkowej. Dochodzi do rozwoju wzajemnie uzupełniających się branż i ekspansji działalności gospodarczej powiązanych ze sobą podmiotów przez specjalizację (dla branż wymagających wysokiej precyzji i zaawansowanej wiedzy) lub dywersyfikację (jeśli celem jest wykorzystanie szerokiego i różnorodnego spektrum działalności integrujących się firm) produktów i usług w obrębie określonej branży. Integracja prowadzi do redukcji wydatków pieniężnych, zużycia energii i nakładów czasu, skutkuje ograniczeniem kosztów transakcyjnych, poprawą wydajność, zwiększeniem wartości produktów, poszerzeniem dostępu do zasobów i rynków, zmniejszeniem ryzyka, rozwijaniem krajowych i międzynarodowych powiązań gospodarczych.

Funkcjonowanie klastrów jest zjawiskiem budzącym duże zainteresowanie geografii ekonomicznej, ponieważ odgrywają one kluczową rolę w regionalnym i krajowym rozwoju gospodarczym. Stają się czynnikiem napędzającym innowacyjność i rozwój regionalny. Koncentracja specjalistycznej wiedzy rozwija lokalny rynek pracy. Z tych powodów ważny jest udział samorządu lokalnego i regionalnego, który stwarza warunki do integracji i rozwoju klastrów. W podejściu odgórnym (top-down approach) władze regionalne lub instytucje wyższego szczebla inicjują i koordynują tworzenie klastrów przez określoną politykę i ustrukturyzowane działanie. W tym celu samorząd definiuje kluczowe obszary regionalne, inicjuje projekty rozwojowe i innowacyjne, zachęca instytucje i organizacje naukowo-badawcze, udostępnia zaplecze, przestrzeń i warunki spotkań, a także deklaruje partnerstwo promowanych inicjatyw. Z kolei podejście oddolne (bottom-up approach) wynika ze współpracy zrodzonej przez inicjatywy podmiotów lokalnych, bez bezpośredniej interwencji władz lokalnych, lecz w warunkach wsparcia ze strony samorządu, który stwarza środowisko sprzyjające integracji, ułatwia dostęp do infrastruktury i zasobów wiedzy, wspiera rozwój projektów, promuje współdziałanie.

Przykładem skutecznej realizacji koncepcji integracji jest Klaster AgroTransilvania założony w 2013 r. w Klużu-Napoca w Rumunii z inicjatywy 20 członków założycieli (producenci rolni, dostawcy surowców do produkcji, dostawcy usług dla

agrobiznesu, instytucje badań i rozwoju, handel i dostawcy usług publicznych). Klaster zrzesza obecnie 73 członków, w tym 50 przedsiębiorstw, 13 organizacji badawczo-rozwojowych i edukacyjnych, 8 podmiotów katalizujących i 2 instytucje publiczne. Pierwszym krokiem w cyklu rozwoju klastra było zwiększenie efektywności funkcjonowania powiązań między różnymi podmiotami łańcucha wartości, a fundamentem były wcześniej istniejące relacje między członkami klastra. Działania klastra są zarządzane w sposób kompleksowy, który obejmuje planowanie, monitorowanie i wsparcie integracji. Bieżącą aktywność koordynującą i komunikującą posiedzenia Rady Nadzorczej, Rady Dyrektorów i kierownictwa. Zarządzanie operacyjne klastrami wiąże się z prowadzeniem księgowości, specjalistycznej pomocy prawnej, komunikacją z członkami i innymi interesariuszami zewnętrznymi, promowanie i wspieranie członków, organizację spotkań roboczych, wydarzeń dla członków klastra, pomoc we wdrażaniu i certyfikacji norm jakości (ISO 90001, OHSAS 18001 i SRM). Dowodem dojrzałości klastra i ciągłego postępu, od momentu jego powstania do chwili obecnej, są projekty rozwojowe inicjowane przez stowarzyszenie. Od 2019 roku Klaster posiada tzw. certyfikat złotego klastra, a w 2021 roku uzyskało re-certyfikację złotego klastra na podstawie audytu ISO. Dzięki swojej działalności AgroTransilvania Cluster nawiązał i rozwinął współpracę w zakresie reprezentacji członków, wspiera produkcję i handel, badania i rozwój z podmiotami zarówno z Rumunii, jak i z Europy (m. in. Włochy, Hiszpania, Niemcy, Węgry, Bułgaria, Polska, Ukraina) oraz innych regionów świata (USA, Irak, Korea Południowa, Japonia). Klaster dąży do działania na rzecz lepszej komplementarności na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Stał się wiodącym biegunem wzrostu na rzecz rozwoju sektora rolno-żywnościowego, ale także gospodarki i społeczeństwa jako całości. Łańcuch wartości generowany przez tę strukturę stowarzyszenia integruje cały system agrobiznesu na poziomie lokalnym i regionalnym. W koncentracji geograficznej około 65% członków znajduje się w promieniu 150 km. Aby zapewnić sprawiedliwy i efektywny udział wszystkich interesariuszy oraz zmaksymalizować potencjał innowacji i współpracy, reprezentatywność w ramach klastra odzwierciedla stopień w jakim jego członkowie wnoszą aktywność dla określonej branży klastra. Ma to stymulować i promować inkluzywność i równość oraz zachęcać do aktywnego zaangażowania i wkładu wszystkich podmiotów. Aktywne zaangażowanie członków klastra wynika ze specyfiki projektów, poziomu finansowania tych projektów, ale jest też pochodną chęci i skali zainteresowania członków.

Strategia AgroTransilvania Cluster odpowiada wprost na zdefiniowane potrzeby i możliwości branży rolno-żywnościowej oraz wyznacza jasny kierunek rozwoju przez innowacje. Misją Klastra jest być aktywnym i realnym partnerem w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji w sektorze agrobiznesu dla podmiotów gospodarczych na poziomie krajowym oraz wzorem dobrych praktyk we współpracy międzynarodowej. W celu wzmocnienia potencjału organizacji strategia Klastra jest aktualizowana i konfrontowana z dostępnością zasobów ludzkich, finansowych, technologicznych. Klaster wtedy pozostaje istotny i skuteczny we wspieraniu zrównoważonego i innowacyjnego rozwoju gospodarki żywnościowej, kiedy właściwie identyfikuje potrzeby

i potencjał. Tylko w ten sposób organizacja utrwali pozytywną ocenę i uznanie krajowe oraz międzynarodowe.

Obecnie źródła finansowania AgroTransilvania Cluster obejmują składki członkowskie, otrzymane granty, dochody z działalności prowadzonej w laboratoriach badawczo-rozwojowych, a także sponsoring od partnerów. Wsparcie w ramach otrzymanych grantów zapewnia znaczną część środków potrzebnych do prowadzenia działalności. Jest to główne źródło finansowania nowych i innowacyjnych inicjatyw, które nie byłyby możliwe do zrealizowania w ramach bieżącego budżetu ze względu na kosztochłonność, a czasem duże ryzyko ich ewentualnego niepowodzenia (co z zasady jest charakterystyczne dla wdrożeniowych projektów naukowo-badawczych). W Kłastrze zostało zrealizowanych lub jest prowadzone (na różnym etapie zaawansowania) 8 projektów europejskich (2 z programu COSME, 5 w ramach Horyzont Europa i 1 LIFE) oraz 15 projektów krajowych dotyczących innowacyjności, rozwoju, badań, krótkich łańcuchów wartości, internacjonalizacji, digitalizacji, których wartość finansowa liczona jest w milionach euro. Fundusze zewnętrzne dają możliwości rozwoju i ekspansji, które pozwalają klastrowi rozwijać swoją działalność i zwiększać wpływ na społeczność, różnorodne konstelacje partnerstwa i współpracy, przyczyniają się do budowania silnych relacji między partnerami. Jednak uzależnienie od grantów projektowych to sytuacja, w której klastrowi w znacznym stopniu polega na finansowaniu bieżącej działalności ze źródeł zewnętrznych, co tworzy dość kruchą stabilność finansową i długoterminową rentowność klastra w rozumieniu perspektywicznej strategii i wizji rozwoju. Ponadto dotacje projektowe ograniczają elastyczność i autonomię działalności, także uzależniają funkcjonowanie od nieregularnych lub nieprzewidywalnych cykli okresów programowania środków publicznych. Sposobem przeciwdziałania jest tworzenie zrównoważonego i zróżnicowanego portfela projektów. Z drugiej strony zadaniem instytucji publicznych jest proponowanie różnorodnych instrumentów i programów, zarówno na szczeblu rządowym, jak i regionalnym lub lokalnym.

Jak już wspomniano we wprowadzeniu, podstawą sukcesu klastra są zasoby ludzkie. Doświadczenia ponad 10 lat funkcjonowania AgroTransilvania Cluster to potwierdzają, bowiem w tym czasie Klastr zmagał się ze zjawiskiem rotacji osób i zespołu. Wnioski dla innych inicjatyw, płynące z tych doświadczeń, to konieczność dbałości o stabilność grupy zarządzającej klastrem, ponieważ każdej zmianie osobowej towarzyszyła utrata wiedzy specjalistycznej i doświadczenia, naruszana była ciągłość projektów, to generowało dodatkowe koszty rekrutacji i szkoleń nowych osób. Dla wzmocnienia stabilności organizacji ważne jest przyjęcie skutecznych strategii niezmienności podmiotów tworzących ugrupowanie, a na poziomie zarządczym utrzymanie pracowników, poprawa komunikacji i zaangażowania zespołu, zapewnienie możliwości rozwoju zawodowego i awansu oraz stworzenie pozytywnego i stymulującego środowiska pracy.

Najważniejszymi gwarantami klastra jest identyfikacja i dokumentowanie skutecznie zrealizowanych projektów i inicjatyw. AgroTransilvania Cluster jest wyraźnym przykładem tego, że efektywność klastra jest kwantyfikowalna poprzez wymierne rezultaty. Klastr przyczynia się nie tylko do rozwoju tworzących go podmiotów, ale również w sposób pośredni przyczynia się do wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, poprawy konkurencyjności gospodarki żywnościowej, promowania innowacji i zrównoważonego rozwoju. ■

Porter, Michael E. (1998) *Clusters and the New Economics of Competition*. Harvard Business Review, Reprint 98609, 77–90.

Morosini, Piero (2004): *Industrial Clusters, Knowledge Integration and Performance*, World Development, Elsevier, vol. XXXII (2), 305–326.

UNIWERSYTET
PRZYRODNICZY
W POZNANIU

Studia z pasji do natury

up.poznan.pl

ZASADY OCHRONY WÓD PRZED AZOTANAMI – WYBRANE WYMOGI PROGRAMU AZOTANOWEGO

Wysokie stężenia azotanów w wodzie są szkodliwe zarówno dla zdrowia ludzi, jak i dla środowiska. W organizmie ludzkim azotany mogą zostać przekształcone w azotyny, co jest niebezpieczne dla zdrowia. Natomiast azot jako pierwiastek biogenny w zwiększonej ilości przyczynia się do przyspieszenia zjawiska eutrofizacji czyli użyźniania zbiorników wodnych.

ANNA GIERA | DZIAŁ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA

Rolnictwo może również przyczyniać się do zanieczyszczenia wód azotanami. W związku z tym powstała dyrektywa Rady (91/676/EWG) z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, tzw. dyrektywa azotanowa, która w Polsce jest wdrażana przez Ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.). Na podstawie wspomnianej ustawy przyjęto „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” w drodze rozporządzenia. Program działań stanowi zbiór wymogów, które są obowiązkowe w całej Polsce, do stosowania przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność w ramach, której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy.

WYKORZYSTANIE NAWOZÓW

Zgodnie z Programem działań zabrania się stosowania nawozów na glebach zamarzniętych (gleba, która rozmarza co najmniej powierzchniowo w ciągu dnia nie jest uznawana za glebę zamarzniętą), zalanych wodą, nasyconych wodą oraz pokrytych śniegiem. Nie stosuje się nawozów na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w następujących odległościach od brzegu (tab. 1):

Nawozy z wyłączeniem gnojowicy	Jezior i zbiorników wodnych o powierzchni do 50 ha, cieków naturalnych, rowów z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej od górnej krawędzi brzegu rowu, kanałów	5 m
Gnojowicy		10 m
Wszystkie rodzaje nawozów	Jezior i zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 50 ha, obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego oraz ujść wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne	20 m

Tab. 1. Wykorzystywanie nawozów - odległość od brzegów wód powierzchniowych

W przypadku stosowania nawozów na terenie o dużym nachyleniu w kierunku wód powierzchniowych wskazane w Tabeli 1 odległości od brzegów należy zwiększyć dodatkowo o 5 m.

Jeżeli na gruntach rolnych występuje uprawa roślin, to wspomniane powyżej odległości mogą zostać zmniejszone o połowę:

- w przypadku stosowania nawozów za pomocą urządzeń aplikujących je bezpośrednio do gleby,
- w przypadku podzielenia pełnej dawki nawozów na co najmniej 3 równe dawki (co ważne, odstęp między zastosowaniem tych dawek nie może być krótszy niż 14 dni).

Ponadto w odległości mniejszej niż 25 m od brzegu zbiorników wodnych, jezior, cieków naturalnych, rowów, kanałów, ujść wody oraz obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego nie myje się rozsiewaczy nawozów i sprzętu do aplikacji nawozów oraz nie rozlewa się wody do ich mycia.

Na terenach o dużym nachyleniu należy:

- dawki nawozów azotowych mineralnych rozdzielić tak, aby poszczególne dawki nie przekraczały 100 kg N/ha;
- stosując nawozy na gruntach ornych, dokonać ich bezpośredniej aplikacji do gleby lub przyorywać lub wymieszać z glebą, a w okresie wegetacyjnym roślin uprawnych – stosować je przy największym zapotrzebowaniu roślin

na azot (Ważne! Przyorania lub wymieszania z glebą dokonuje się w ciągu 4 godzin od zastosowania nawozu naturalnego, jednak nie później niż następnego dnia po jego zastosowaniu);

- uprawiać działkę rolną w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, stosując odkładanie skiby w górę stoku, o ile pozwala na to wielkość i usytuowanie tej działki rolnej lub przy zastosowaniu konserwujących systemów uprawy zapobiegających wymywaniu, takich jak uprawa uproszczona, uprawa uproszczona pasowa lub uprawa zerowa. Nie dotyczy to działki rolnej mniejszej niż 1 ha, na której stosuje się uproszczony system uprawy.

Nie przechowuje się nawozów na terenie o dużym nachyleniu w odległości 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych, pasa morskiego i ujść wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

OKRESY NAWOŻENIA

Terminy stosowania nawozów dla gruntów położonych na terenie gmin województwa wielkopolskiego są następujące:

Rodzaj gruntu	Nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne (gnojówka, gnojowica)	Nawozy naturalne stałe (obornik, pomiot ptasi)
Grunty orne	1 marca – 25 października	1 marca – 31 października
Uprawy trwałe Uprawy wieloletnie Trwałe użytki zielone	1 marca – 31 października	1 marca – 30 listopada

Tab. 2. Terminy stosowania nawozów dla gruntów położonych na terenie gmin województwa wielkopolskiego.

Terminy określone dla gruntów ornych nie dotyczą podmiotów, które będą zakładać uprawy jesienią po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach. Wówczas dopuszczalna dawka azotu w wieloskładnikowych nawozach dla zakładanych upraw nie może przekroczyć dawki 30 kg N/ha. Ponadto, należy wtedy szczegółowo udokumentować termin zbioru, datę stosowania nawozu, zastosowane nawozy i ich dawkę oraz termin siewu jesiennej uprawy.

Terminy określone dla gruntów ornych nie dotyczą również podmiotów, które nie mogły dokonać zbiorów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie gleby. Dla tych podmiotów termin graniczny stosowania nawozów to dzień 30 listopada. Terminów określonych w tabeli nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami oraz upraw kontenerowych.

Zabrania się stosowania nawożenia na glebach odłogowanych (gruntach odłogowanych). Przed planowanym zakończeniem odłogowania dopuszczone jest zastosowanie nawozów jesienią.

PRZECHOWYWANIE NAWOZÓW NATURALNYCH

Nawozy naturalne płynne i stałe przechowuje się w bezpieczny dla środowiska sposób, zapobiegający przedostawaniu się odcieków do wód i gruntu. Podmioty prowadzące produkcję rolną zapewniają bezpieczne dla środowiska przechowywanie nawozów naturalnych, wytwarzanych w gospodarstwie rolnym lub przyjętych od innego gospodarstwa rolnego, przez okres, w którym nie jest możliwe ich rolnicze wykorzystanie.

Przechowywanie nawozów naturalnych stałych wymaga zapewnienia nieprzepuszczalnych miejsc. Powierzchnia miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych powinna umożliwiać ich przechowanie przez okres 5 miesięcy.

Przechowywanie nawozów naturalnych płynnych wymaga zapewnienia zbiorników o odpowiedniej pojemności, które powinny posiadać szczelne dno i ściany oraz być przykryte osłoną elastyczną lub osłoną pływającą. Pojemność zbiorników na nawozy naturalne płynne powinna umożliwiać ich przechowanie przez okres 6 miesięcy.

Możliwe jest czasowe przechowywanie obornika bezpośrednio na gruntach rolnych (nie dłużej niż 6 miesięcy od dnia utworzenia każdej z przyzmy), przy czym trzeba zachować następujące wymagania:

- przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, w miejscu niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych, pasa morskiego i ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- lokalizację przyzmy oraz datę złożenia obornika w danym roku na danej działce zaznacza się na mapie lub szkicu działki, które przechowuje się przez okres 3 lat od dnia zakończenia przechowywania obornika;
- obornik na przyzmy można ponownie przechowywać w tym samym miejscu po upływie 3 lat od dnia zakończenia poprzedniego przechowywania obornika.

Pomiotu ptasiego nie przechowuje się bezpośrednio na gruncie przez cały rok, tak samo kiszonek. Należy przechowywać je w silosach, rękawach foliowych, na płytach lub na podkładzie z folii, sieczki, słomy lub innego materiału pochłaniającego odcieki, a także pod przykryciem foliowym.

Nawozów naturalnych oraz kiszonek nie przechowuje się w odległości mniejszej niż 25 m od:

- studni lub ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- linii brzegu wód powierzchniowych oraz pasa morskiego.

DAWKI I SPOSOBY NAWOŻENIA AZOTEM

Roczna dawka nawozu naturalnego nie może przekraczać 170 kg azotu w czystym składniku na hektar użytków rolnych. Ilość nawozów naturalnych wytwarzanych w gospodarstwie oraz ilość azotu zawartego w tych nawozach wylicza się na podstawie stanów średniorocznych zwierząt. Oprócz tych wyliczeń należy zaplanować sposób dystrybucji nawozów naturalnych na poszczególne działki rolne.

Podmiot, który prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior:

- opracowuje plan nawożenia azotem opiniowany przez okręgową stację chemiczno-rolniczą;
- może zbyć do 30% gnojówki i gnojowicy do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, a pozostałą ilość przeznaczyć do produkcji biogazu rolniczego lub zagospodarować na użytkach rolnych, których jest posiadaczem i na których prowadzi uprawę roślin. Strony przechowują zawartą umowę co najmniej przez 3 lata od dnia jej wygaśnięcia.

Dodatkowo, podmiot ten musi doręczyć opinię wraz z kopią planu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska – powyższe czynności należy wykonać nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego lub produktu pofermentacyjnego.

Natomiast obowiązek posiadania planu nawożenia azotem opartego na uproszczonym bilansie azotu mają podmioty, które:

- posiadają gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych,
lub
- uprawiają uprawy intensywne (lista została określona w załączniku nr 7 do Programu),
na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha,
lub
- utrzymują obsadę większą niż 60 DJP według stanu średniorocznego.

Pozostałe podmioty stosują nawozy w takich dawkach, aby nie przekraczać maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł, które zostały określone w tabeli 14 załącznika nr 9 do Programu, dla upraw w plonie głównym, dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem (NPK) i stosowania integrowanej ochrony roślin albo opracowują plan nawożenia. Z tym, że jeśli opracuje plan nawożenia to stosuje dawki nawozów zgodnie z opracowanym planem.

Plan nawożenia opracowuje się zawsze dla każdej działki rolnej. Plany takie należy przechowywać przez okres 3 lat licząc od dnia zakończenia nawożenia wykonanego zgodnie z planem.

DOKUMENTACJA REALIZACJI PROGRAMU

Podmioty prowadzące produkcję rolną na powierzchni większej lub równej 10 ha użytków rolnych lub utrzymujące zwierzęta gospodarskie w liczbie większej lub równej 10 DJP według stanu średniorocznego:

- posiadają plan nawożenia azotem albo obliczenia maksymalnych dawek azotu;
 - prowadzą ewidencję zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem, zawierającą informacje o:
 - dacie zastosowania nawozu,
 - rodzaju uprawy i powierzchni uprawy, na której został zastosowany nawóz,
 - rodzaju zastosowanego nawozu,
 - zastosowanej dawce nawozu,
 - terminie przyorania nawozu naturalnego, w przypadku zastosowania tego nawozu na terenie o dużym nachyleniu.
- Ewidencję można prowadzić w wersji papierowej lub elektronicznej. ■

Źródła:

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia "Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu" (Dz.U. 2020 poz. 243 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2007 nr 147 poz. 1033 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2017r. Poz. 1566 z późn. zm.)

..... INFORMACJA

WIELKOPOLSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

organizuje bezpłatne szkolenia, konferencje i pokazy dla rolników. Wykaz dostępny jest i na bieżąco aktualizowany na stronie internetowej www.wodr.poznan.pl w zakładce wydarzenia. Zaświadczenia tych spotkań wydawane są ze szkoleń powiatowych.

UPRAWA MARCHWI NA REDLINACH

Uprawa marchwi w Polsce jest jednym z głównych elementów krajowego rolnictwa warzywnego. Marchew, ceniona za swoje właściwości zdrowotne, smakowe i uniwersalność w kuchni, jest warzywem, które wymaga odpowiednich warunków do prawidłowego wzrostu. Wśród różnych metod uprawy, szczególnie popularne jest jej uprawianie na redlinach.

TADEUSZ WOJCIESZAK | DORADCA WODR W POWIECIE PLESZEWSKIM

Redlina, będąca podwyższonym wałem ziemi, stała się jednym z najczęściej wykorzystywanych sposobów w intensywnej produkcji marchwi, ze względu na liczne korzyści, jakie niesie dla jakości plonów, a także efektywności samego procesu produkcji. Redlina to sztucznie utworzony wał ziemi, na którym rosną rośliny. Zwykle szerokość jednej redliny wynosi od 60 do 70 cm, a jej wysokość to około 20-30 cm. Tego typu ukształtowanie gleby daje szereg korzyści, szczególnie w przypadku uprawy roślin takich jak marchew, które preferują dobrze przepuszczalne gleby. Uformowana redlina poprawia strukturę gleby, umożliwiając łatwiejsze odprowadzanie nadmiaru wody, co minimalizuje ryzyko nadmiernego uwodnienia roślin. To z kolei zmniejsza ryzyko gnicia korzeni i sprzyja rozwojowi zdrowych roślin. Ponadto, dzięki temu, że gleba na redlinach szybciej się nagrzewa, rośliny zaczynają rosnąć wcześniej, co pozwala na szybszy zbiór. Dodatkowo, uprawa marchwi na redlinach zmniejsza ryzyko zgnilizny korzeni, które może wystąpić w przypadku nadmiernej wilgoci, a także pozwala na lepszą cyrkulację powietrza w okolicach korzeni. Dodatkowo zabiegi pielęgnacyjne takie jak nawadnianie, nawożenie czy mechaniczne pielenie są znacznie łatwiejsze, ponieważ można je wykonywać z zachowaniem minimalnego kontaktu z roślinami. Co więcej, mechanizacja tych prac jest uproszczona, co ma duże znaczenie w większych gospodarstwach rolnych.

Podstawą efektywnej uprawy marchwi na redlinach jest odpowiednie przygotowanie gleby. Gleba przeznaczona pod uprawę marchwi powinna być dobrze spulchniona, luźna, bogata w próchnicę i dobrze przepuszczalna. Zbyt zbita gleba może sprawiać trudności w rozwoju korzeni, a w skrajnych przypadkach prowadzić do ich deformacji. Dlatego przed rozpoczęciem uprawy należy przeprowadzić odpowiednie prace przygotowawcze, które pozwolą glebie osiągnąć optymalną strukturę. Warto wykonać głęboszowanie, czyli rozluźnienie gleby na większą głębokość, co ułatwi roślinom dostęp do wody oraz składników odżywczych.

Formowanie redlin najlepiej wykonać po zakończeniu głównych zabiegów przygotowawczych. Maszyny do tworzenia redlin, powinny być stosowane w odpowiednich odstępach, by zapewnić równomierne ukształtowanie gleby. Prawidłowe formowanie redlin ma kluczowe znaczenie, ponieważ wpływa na późniejszą jakość upraw. W przypadku marchwi, redlina powinna być formowana tak, aby zapewnić odpowiednią przestrzeń dla korzeni roślin, jednocześnie umożliwiając ich łatwy dostęp do wody oraz powietrza.

Uprawa marchwi na redlinach wiąże się z pewnymi wymaganiami dotyczącymi siewu. Najczęściej stosuje się siew dwu- lub wielorzędowy, w zależności od preferencji uprawiającego. Rzędy nasion marchwi wysiewane są w odległości 6-10 cm od siebie, co zapewnia roślinom odpowiednią przestrzeń do wzrostu i rozwoju. Odległość między redlinami to z kolei około 67,5 cm. Taki układ sprawia, że rośliny mają wystarczającą przestrzeń do wzrostu, co w efekcie przekłada się na lepszą jakość korzeni, oraz odpowiednie zagęszczenie pozwala na ograniczenie zazielenienia główek korzeni co znacznie obniża plon handlowy. Siew marchwi w tym układzie ułatwia także późniejsze zabiegi pielęgnacyjne, takie jak pielenie, które mogą być wykonywane z użyciem maszyn.

Siew najlepiej przeprowadzać wczesną wiosną, gdy temperatura gleby wynosi co najmniej 8-10°C. Marchew jest rośliną ciepłolubną, która wymaga odpowiednich warunków do kiełkowania. Zbyt niska temperatura w początkowej fazie wzrostu może spowodować słabszy rozwój roślin i obniżenie plonów. Dlatego ważne jest, by nie spieszyć się z siewem, czekając na odpowiednią temperaturę gleby.

Marchew, jak wiele roślin korzeniowych, wymaga odpowiedniego nawadniania. Uprawa marchwi na redlinach jest szczególnie korzystna, ponieważ redliny ułatwiają efektywne zarządzanie wodą. Optymalnym rozwiązaniem w tym przypadku jest zastosowanie nawadniania kropłowego, które pozwala na precyzyjne dostarczanie wody do korzeni roślin. Dzięki temu, woda trafia dokładnie tam, gdzie jest potrzebna, a nie zalewa całą powierzchnię gleby. Unikamy w ten sposób problemu zbyt wilgotnej gleby, co może prowadzić do gnicia korzeni.

Pielęgnacja upraw marchwi na redlinach nie różni się od standardowych zabiegów uprawowych. Należy regularnie przeprowadzać pielenie, aby usunąć chwasty, które mogą konkurować z marchwią o wodę i składniki odżywcze. Pielenie jest prostsze dzięki ukształtowanej glebie na redlinach, ponieważ rośliny nie są aż tak zagęszczone, jak w przypadku tradycyjnej uprawy na powierzchni płaskiej. Najczęściej stosowane są nawozy azotowe, fosforowe i potasowe, które należy aplikować w odpowiednich dawkach w trakcie sezonu. Zbiór marchwi to kluczowy etap, który wymaga odpowiedniego momentu. Marchew zbiera się, gdy osiągnie pełną dojrzałość. Zbyt wczesny zbiór może prowadzić do małych, niedojrzałych korzeni, które mają gorsze właściwości handlowe. Zbyt późne zbieranie może natomiast spowodować twardnienie korzeni oraz większą podatność na choroby. Najlepszym momentem na zbiór marchwi jest, gdy jej korzenie są twarde, ale nie przesuszone, a ich kolor jest intensywny i jednolity. W przypadku uprawy na redlinach, zbiór jest znacznie łatwiejszy, ponieważ redliny umożliwiają dostęp do roślin bez konieczności wchodzenia na grządki, co zmniejsza ryzyko ich uszkodzenia oraz ułatwia ich zbiór, przy wykorzystaniu kombajnów. Po zebraniu, marchew należy odpowiednio przechowywać. Najlepsze warunki przechowywania to niska temperatura (około 0-2°C) i wysoka wilgotność powietrza (90-95%). Tylko w takich warunkach marchew może zachować świeżość przez długie miesiące. Uprawa marchwi na redlinach to metoda, która przynosi korzyści zarówno rolnikom, jak i środowisku. Dzięki tej metodzie zmniejsza się zużycie wody, ponieważ system nawadniania kropłowego jest bardziej efektywny niż tradycyjne nawadnianie powierzchniowe. Ponadto, lepsza struktura gleby, którą zapewniają redliny, sprzyja mniejszemu zużyciu nawozów chemicznych i poprawia jakość plonów. Przełoży się to na lepszą jakość korzeni marchwi, co ma duże znaczenie na rynku.

Z ekonomicznego punktu widzenia, uprawa marchwi na redlinach może przynieść wyższe plony oraz lepszą jakość plonów. Zmniejsza się również potrzeba ręcznej pracy, ponieważ mechanizacja zabiegów uprawowych jest łatwiejsza. Choć początkowe koszty związane z inwestycją w sprzęt do formowania redlin mogą być wyższe, to w dłuższej perspektywie inwestycja ta zwraca się w postaci większych plonów oraz mniejszych kosztów pracy.

Uprawa marchwi na redlinach to efektywna metoda, która łączy zalety tradycyjnego rolnictwa z nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi. Poprzez poprawę struktury gleby, zwiększenie efektywności nawadniania oraz uproszczenie prac pielęgnacyjnych, ta technika staje się popularnym wyborem wśród rolników, chociaż wymaga pewnych inwestycji. Korzyści płynące z uprawy marchwi na redlinach, takie jak wyższe plony i lepsza jakość korzeni, sprawiają, że jest to metoda, która zyskuje na znaczeniu. ■

Źródła:

Przewodnik po uprawach warzyw, Instytut Ogrodnictwa

Badania i raporty dotyczące metod uprawy marchwi, Polska Federacja Producentów Warzyw

Siew marchwi i innych warzyw korzeniowych - metody siania i ochrona upraw - Warzywa Polowe

Uprawa marchwi – najważniejsze wskazówki - Informacje rolnicze

Artykuł „Uprawa marchwi na redlinach” – Poradnik Rolniczy

KOŃCÓWKA ROKU W ARiMR – NOWE SZANSE NA INWESTYCJE, ROZWÓJ I MODERNIZACJĘ

Ostatnie tygodnie 2025 roku w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa upływają w wyjątkowo intensywnym rytmie. ARiMR oferuje pełen pakiet możliwości wsparcia dla rolników oraz organizacji działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, jak również przewoźników – a jak podkreśla dyrektor Piotr Łykowski z Wielkopolskiego Oddziału Regionalnego, „to właśnie teraz warto wykorzystać szeroko otwarte drzwi do modernizacji i rozwoju”.

NOWE OTWARCIE DLA GOSPODARSTW
– INWESTYCJE WZMACNIAJĄCE KONKURENCYJNOŚĆ
Rolnicy planujący unowocześnienie swoich gospodarstw mają czas do 19 grudnia 2025 r., aby zgłosić się po wsparcie na działania podnoszące konkurencyjność produkcji. Choć interwencja była już wcześniej częścią oferty ARiMR, tym razem dotyczy ona dwóch odświeżonych obszarów inwestycyjnych:

A – rolnictwo precyzyjne w budynkach i obiektach służących produkcji zwierzęcej,

D – zakup specjalistycznych maszyn do zbioru, realizowany w formule grup rolników (minimum trzy osoby).

Jak tłumaczy dyrektor WOR ARiMR, „obserwujemy duże zainteresowanie technologiami, które realnie zwiększają efektywność produkcji. Cieszy nas, że rolnicy sięgają po rozwiązania, które wprowadzają gospodarstwa na wyższy poziom zaawansowania technologicznego. To propozycja skierowana zarówno do gospodarstw zajmujących się produkcją zwierzęcą, jak i grup rolników planujących wspólny zakup maszyn do zbioru. Jako firma od lat wspierająca polskich producentów rolnych w skutecznym pozyskiwaniu funduszy unijnych, widzimy, że te dwa działania – choć skierowane do różnych odbiorców – łączy wspólny cel: podniesienie rentowności i przyszłościowa modernizacja gospodarstw”.

DLA KOGO JEST WSPARCIE?

– JEDNOLITE WYMAGANIA, REALNE SZANSE

Zarówno rolnicy indywidualni (obszar A), jak i grupy rolników (obszar D) muszą spełnić wspólny zestaw kryteriów, co znacząco porządkuje zasady naborów. Warunki te obejmują m.in.:

- posiadanie gospodarstwa o powierzchni nie większej niż 300 ha,
- wielkość ekonomiczną mieszczącą się w przedziale 25-250 tys. euro,

- minimalny przychód ze sprzedaży produktów własnej produkcji: 75 tys. zł w ciągu ostatnich 12 miesięcy,
- prowadzenie faktycznej działalności rolniczej (nie wyłącznie badawczej),
- udokumentowane wpływy ze sprzedaży produktów rolnych – katalog dokumentów jest zamknięty.

Dyrektor ARiMR w Poznaniu zwraca uwagę, że: „Weryfikacja danych ekonomicznych to podstawa uczciwego i efektywnego przyznawania publicznych środków. Chcemy, by trafiały do gospodarstw, które realnie inwestują i rozwijają polskie rolnictwo.”

CO MOŻNA ZREALIZOWAĆ W RAMACH WSPARCIA?

– NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA

DLA NOWOCZESNYCH GOSPODARSTW

Choć obszary A i D różnią się zakresem inwestycji, oba kierunki stawiają na:

- technologie ograniczające wpływ produkcji na środowisko,
- rozwiązania energooszczędne i niskoemisyjne,
- wdrażanie innowacji i narzędzi cyfrowych.

Obszar A – rolnictwo precyzyjne w produkcji zwierzęcej
Wsparcie obejmuje inwestycje w nowoczesne wyposażenie budynków produkcyjnych – od inteligentnych systemów sterowania mikroklimatem, przez automaty karmienia, czujniki i monitoring, aż po technologie energetyczne w postaci OZE, jeżeli są elementem kompleksowej operacji.

To szansa na usprawnienie codziennej pracy, lepszą kontrolę nad produkcją oraz redukcję kosztów eksploatacyjnych.

Obszar D – wspólne inwestycje w maszyny do zbioru
Dedykowany grupom minimum trzech rolników, którzy zdecydują się na realizację inwestycji zbiorowej. Wsparcie dotyczy zakupu samojezdnych lub przyczepianych maszyn do zbioru płodów rolnych. To rozwiązanie kierowane do tych, którzy chcą obniżyć koszty maszyn, zwiększyć elastyczność pracy i korzystać z urządzeń, które w pojedynkę byłyby zbyt dużym obciążeniem finansowym. „Wspólne inwestycje pozwalają gospodarstwom osiągnąć skalę, która jeszcze niedawno była dla wielu nieosiągalna” – podkreśla Piotr Łykowski z ARiMR.

POZIOM DOFINANSOWANIA I LIMITY – NAWET 65% KOSZTÓW

Zarówno w obszarze A, jak i D refundacja wynosi:

- 65% kosztów kwalifikowalnych – dla rolników, którzy nie ukończyli 41 roku życia,
- 45% – dla pozostałych.

Dodatkowo:

- minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych: powyżej 50 tys. zł,
- maksymalna kwota wsparcia w obu obszarach: 300 tys. zł,
- możliwość wypłaty zaliczki do 50% wartości wsparcia.

JAK ZWIĘKSZYĆ SZANSE NA UZYSKANIE WSPARCIA?

Kluczową rolę odgrywa system punktowy. W obu obszarach premiowane są:

- inwestycje podnoszące jakość produkcji,
- rozwiązania innowacyjne i cyfrowe,
- udział w systemach jakości (unijnych i krajowych),
- współpraca gospodarzy – od grup producentów po spółdzielnie.

Aby projekt został pozytywnie rozpatrzony, trzeba zdobyć co najmniej 4 punkty.

Wnioski przyjmowane są wyłącznie przez Platformę Usług Elektronicznych ARiMR (PUE). To szybkie i wygodne rozwiązanie, choć wymaga przygotowania kompletu dokumentów oraz poprawnie uzupełnionych formularzy. Dyrektor Łukowski przypomina: „Pełna, starannie przygotowana dokumentacja to klucz do sprawnej oceny wniosku. Warto zadbać o każdy szczegół już na etapie planowania inwestycji.”

NOWOŚĆ: INTELIGENTNE TACHOGRAFY Z DOFINANSOWANIEM ARiMR

Grudzień przynosi również zupełnie nowy typ wsparcia. Od 1 grudnia 2025 r. do 31 stycznia 2026 r. przewoźnicy realizujący międzynarodowy transport drogowy mogą składać wnioski o refundację części kosztów zakupu inteligentnych tachografów. To pierwszy taki program w historii ARiMR, finansowany z budżetu Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, w którym przewidziano ponad 319 mln zł. Refundacja w formule de minimis pozwala odzyskać do 3 tys. zł netto za jeden wymieniony tachograf. Dyrektor Łukowski podkreśla: „Agencja odpowiada nie tylko na potrzeby rolników, ale również na wyzwania, z którymi mierzy się sektor transportowy. Pamiętajmy, że to właśnie dzięki sprawnemu i bezpiecznemu transportowi możliwe jest terminowe dostarczanie produktów rolnych oraz żywności przetworzonej. Modernizacja tachografów to więc nie tylko kwestia technologiczna – to także realny wkład w stabilność łańcucha dostaw i bezpieczeństwo żywnościowe Polski”. Wnioski – podobnie jak w przypadku pozostałych naborów – przyjmowane są poprzez PUE ARiMR.

POŻYCZKI DLA PRODUCENTÓW TRZODY CHLEWNEJ

Końcówka 2025 roku w ARiMR to również kontynuacja ważnego, prowadzonego w naborze ciągłym instrumentu wsparcia – nieoprocentowanych pożyczek dla producentów świń na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych. Dyrektor Piotr Łukowski zaznacza: „Sektor trzody chlewnej w ostatnich latach mierzy się z wyjątkowymi wyzwaniami. Ta pożyczka to narzędzie, które realnie stabilizuje gospodarstwa i pozwala wydobyć je z trudnej sytuacji finansowej spowodowanej obostrzeniami ASF.” Pożyczka przysługuje producentom świń, którzy:

- są producentami rolnymi w rozumieniu ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów,
- utrzymywali świnie w siedzibie stada znajdującej się na obszarach:

- wymienionych w części II lub III załączników do aktów wykonawczych UE dotyczących ASF (2014/709/UE, 2021/605, 2023/594),
- lub zapowietrzonych/zagrożonych zgodnie z krajowymi przepisami o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Aktualny zasięg tych obszarów można sprawdzać na stronie GIW oraz w wojewódzkich dziennikach urzędowych.

Pożyczka jest przeznaczona na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych powstałych w związku z działalnością rolniczą na ww. obszarach. Nie obejmuje zobowiązań wobec budżetu środków europejskich ani odsetek.

Kwota pożyczki zależy od średniorocznej liczby świń w siedzibie stada w 2022 r.:

- do 50 szt. – 50 000 zł,
- 51-100 szt. – 100 000 zł,
- 101-500 szt. – 300 000 zł,
- 501-1000 szt. – 500 000 zł,
- powyżej 1000 szt. – 1 000 000 zł.

Pożyczka jest:

- nieoprocentowana,
- udzielana maksymalnie na 10 lat,
- spłacana w ratach miesięcznych lub kwartalnych,
- pomocą de minimis w rolnictwie.

Wniosek składa się w powiatowym biurze ARiMR właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby producenta świń, nie później niż 12 miesięcy od dnia zakończenia obowiązywania obostrzeń ASF na danym obszarze. Pomoc przyznawana jest na podstawie pisemnej umowy pożyczki.

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH MUSZĄ PAMIĘTAĆ O WAŻNYM TERMINIE

W 2025 roku wsparcie dla Kół Gospodyń Wiejskich ponownie osiągnęło imponującą skalę. Na konta organizacji trafiło łącznie 153,5 mln zł, w tym ponad 20 mln zł dla organizacji z Wielkopolski – środki te muszą zostać wydane do 31 grudnia 2025 r., a rozliczone w formie sprawozdania do 31 stycznia 2026 r.

KGW mogą wykorzystać środki m.in. na:

- inicjatywy społeczno-wychowawcze,
- działania kulturalno-oświatowe,
- rozwój przedsiębiorczości kobiet,
- aktywności wspierające rozwój i integrację lokalnych społeczności,
- promocję i pielęgnowanie tradycji ludowych.

„Koła gospodyń wiejskich są sercem lokalnych wspólnot. Ich energia i kreatywność sprawiają, że wieś tętni życiem, a ARiMR z dumą je w tym wspiera” – zaznacza dyrektor Wielkopolskiego Oddziału Regionalnego.

CZAS DZIAŁAĆ – KOŃCÓWKA ROKU SPRZYJA INWESTYCJOM

Ostatnie tygodnie roku to okres szczególnie intensywny, ale też pełen pozytywnej energii i nowych kierunków wsparcia. Z ofert mogą skorzystać zarówno gospodarstwa inwestujące w innowacje, grupy rolników, jak i przewoźnicy. Jak podsumowuje dyrektor Piotr Łukowski: „Końcówka roku to w Agencji czas bardzo intensywny, ale i satysfakcjonujący – bo widzimy, jak nasze programy realnie wpływają na rozwój gospodarstw i lokalnych społeczności. Zachęcam wszystkich, by nie odkładali decyzji na później – możliwości są szerokie, a my jesteśmy gotowi wspierać każdy dobry projekt.” ■

UPRAWA WINOROŚLI W WIELKOPOLSCE SPOSOBEM NA DYWERSYFIKACJĘ ŹRÓDEŁ DOCHODU W ROLNICTWIE

Od pewnego czasu zakładanie winnic w Polsce staje się coraz bardziej modne i popularne. Przemawia za tym aspekt przyrodniczy, przetwórczy, zdrowotny oraz rozwijająca się nowa gałąź turystyki zwana enoturystyką.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK | DORADCA WODR W POWIECIE PLESZEWSKIM

Zagłębiając się w początki rozwoju pierwszych nasadzeń winorośli w Polsce, odnajdziemy zapisy pochodzące z X wieku. To w czasach panowania Mieszka I i Dobrawy odkryto pierwsze nasadzenia winorośli na poznańskim Ostrowie Tumskim. Wielkopolska ma zatem pewne tradycje winiarskie, w które wpisuje się także rejon kaliski. To tam na szlaku winiarskich nasadzeń w miejscowości Janków Drugi w gminie Blizanów znajduje się winnica „Miód i Wino”. Jest to rodzinna inwestycja prowadzona przez Państwa Edytę i Łukasza Majewskich, których zaprosiłam do rozmowy o prowadzonej przez nich działalności.

Zszanowni Państwo, uprzejmie proszę przybliżyć czytelnikom „Poradnika Gospodarskiego”, co skłoniło Państwa do podjęcia decyzji o uprawie winorośli na terenach, które nie mają dużych tradycji w tej dziedzinie? Jakże były początki tego przedsięwzięcia?

Do podjęcia decyzji o założeniu plantacji namówił nas kuzyn Marek, który od wielu lat pracuje w winnicach na terenie Austrii i posiada bardzo dużą wiedzę merytoryczną oraz praktyczną. Przekonał nas do tego przedsięwzięcia, wskazując na kilka atutów. Nasza plantacja zlokalizowana jest w Pradolinie Prosnym i już samo ukształtowanie terenu na bardziej wzniesiony jest bardzo korzystne dla prawidłowego wzrostu i rozwoju plantacji winorośli. Winnicę mamy od 2019 roku, chociaż dwuletnie sadzonki trzech szczepów winogron zostały posadzone w Jankowie Drugim już wcześniej bo w 2017 roku. Zakładając winnicę, posadziliśmy 1400 krzewów winogron, których już teraz jest dużo więcej ze względu na drugą lokalizację w miejscowości Brudzewek.

Aby założyć plantację i czerpać z niej korzyści, trzeba spełnić kilka założeń. Winorośl jest krzewem długowiecznym, który z powodzeniem może być użytkowany do 80 lat. W południowej Europie są nawet takie nasadzenia winorośli, które mają po kilkaset lat. Jest to więc inwestycja wielopokoleniowa. Od zasadzenia winorośli do zebrania pierwszych plonów zazwyczaj mija kilka lat. Jak to się realizowało u Państwa?

Tak, to wszystko prawda. Jest to inwestycja wieloletnia, która może być realizowana przez kolejne pokolenia. W związku z tym, przy jej zakładaniu należy uwzględnić wiele kluczowych aspektów, takich jak analiza warunków klimatycznych czy glebowych. Warto pomyśleć o nawadnianiu zwłaszcza nowych nasadzeń oraz o zabiegach pielęgnacyjnych takich jak nawożenie i ochrona przed agrofagami. Należy liczyć się również z ryzykiem wystąpienia przymrozków bądź okresami suszy. Duży wpływ na wielkość i jakość plonu owoców ma przebieg temperatur w okresie wegetacyjnym oraz ilość ciepła dostarczanego krzewom. W okresie chłodniejszego lata owoce winorośli są mniejsze, a przy tym mniej smaczne, ale o wyższej zawartości kwasów. Należy zdawać sobie sprawę, że błędy popełnione podczas zakładania winnicy są trudne do naprawienia i rzutują na opłacalność uprawy. Dlatego wszystko powinno być na samym już początku przeanalizowane.

Czy cięcie winorośli ma kluczowe znaczenie dla jakości plonu i zdrowia krzewów? Jaki rodzaj cięcia wykonujecie Państwo na plantacji?

Cięcie jest jednym z kluczowych elementów prowadzenia winnicy, pozwala bowiem utrzymać równowagę między wzrostem wegetatywnym a owocowaniem. Uważa się, że ze wszystkich gatunków sadowniczych to winorośl najsilniej reaguje na cięcie. Na naszej plantacji cięcie wykonujemy po

pierwszych przymrozkach, najczęściej na początku marca. Jest to bardzo ważny element, który powinien zapewnić grom odpowiednią ilość światła. Cięcie wykonujemy ręcznie. My formujemy krzewy metodą Guyota. Polega ona na prowadzeniu jednego, głównego pędu poziomo, z którego wyrastają pędy owoconośne.

W nasadzeniach na Państwa plantacji znajdują się białe i czerwone szczepy winorośli. To z nich przygotowujecie wina. Proszę opowiedzieć, jak wygląda proces powstawania win w przetwórni.

Z Austrii sprowadziliśmy trzy szczepy winorośli – dwa białe i jeden czerwony. W naszej winiarni produkujemy trzy rodzaje win: białe, czerwone i różowe. Wino białe powstaje z fermentacji wyciśniętego soku z białych winogron tzw. moszczu. Proces technologiczny wygląda tak, że zerwane winogrono przenosimy do winiarni, tam zostają odszypulkowane a owoce wkładamy pod prasę. Pierwszy odciek zwany moszczem przelewamy do tzw. tanków i po dodaniu drożdży rozpoczyna się proces fermentacji. Następnie w rozpoczynającym się nowym roku w okolicach wiosny po odfiltrowaniu i sklarowaniu rozlewamy wina do butelek. Proces robienia wina czerwonego przebiega trochę inaczej. Po odszypulkowaniu grona zostają zgniecione i wędrują do otwartych kadzi, w których przez okres sześciu tygodni w odpowiedniej temperaturze odbywa się fermentacja. Tam też ze skórki i pestek wydobywa się smak i kolor wina. Po tym okresie wsad po przecedzeniu przelewamy do tanków gdzie dojrzewa. W kolejnym etapie na minimum rok trafia on do dębowych beczek w celu pogłębienia swojego smaku i koloru wina. Jeśli chodzi o wina różowe robi się je z tego samego szczepu co czerwone, ale nie leżakuje na skórkach. Proces produkcji wygląda tak samo jak w przypadku wina białego.

Jakie rodzaje win produkujecie i czym charakteryzuje się każde z nich?

Wytwarzamy u siebie wina: wytrawne, półwytrawne i słodkie. Proponujemy wina, które powstają w wyniku starannej uprawy winogron *Vitis vinifera*, klasycznych europejskich odmian – białych Chardonnay i Riesling oraz czerwonych Zweigelt. Na miejscu u nas można skosztować wina białego, półwytrawnego Młode znad Prosnym, wina różowego lub białego Calisiensis oraz czerwonego wina wytrawnego Terra Celtica. W winnicy produkowane są też miody pitne, takie jak korzenny trójniak. Plantacja o powierzchni 1 ha dostarcza rocznie od 8 do 10 ton owoców winogron, z czego powstaje około 7000 litrów wina. W naszej winnicy stawiamy na bardzo dobrą jakość i wysokie standardy. Mamy nowoczesne urządzenia winiarskie, które pozwalają nam uzyskać właściwe środowisko dla tworzenia naszych win. Produkowane wina powstają naturalnymi metodami. Nie jest to produkcja przemysłowa lecz mniejsza, taka przydomowa.

Co należy zrobić, jakich formalności dopełnić, aby stać się producentem win w Polsce?

Na samym początku produkowaliśmy wina tylko dla siebie. Jednak po pewnym czasie stwierdziliśmy, że podoba nam się to i chcemy się tym zająć profesjonalnie. Tym bardziej, że produkowane przez nas wina smakowały zaprzyjaźnionym osobom i bardzo je chwalili. W związku z tym podjęliśmy decyzję o zalegalizowaniu winnicy. Przy takiej produkcji dużo czasu zajmuje skompletowanie niezbędnych pozwoleń i uprawnień od różnych instytucji takich jak: Urząd Skarbowy, Urząd Celny, Sanepid. Winnice należy zarejestrować w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (KOWR). Każdego

roku w miesiącu styczniu należy złożyć deklarację zbiorów i zapasów. Aby móc produkować własne wina muszą być spełnione niezbędne wymagania dotyczące etykietowania i jakości.

Jak Państwo sądzicie czy w obecnej sytuacji różnych wahań na rynku rolniczym oraz zmieniających się warunków klimatycznych prowadzenie takiej plantacji i produkcja przetwórcza może być dobrym rozwiązaniem dla producentów poszukujących alternatywnych źródeł dochodu? Na to pytanie staraliśmy się odpowiedzieć podczas szkolenia w Marszewie na którym byliście państwo prelegentami.

Działalność pozarolnicza do której można zaliczyć produkcję win związana jest z przetwórstwem i handlem. Ale to jednak przede wszystkim spełnienie wielu przepisów podatkowych, sanitarnych oraz związanych z obrotem żywności. Wydaje nam się, że w sektorze winiarskim w Polsce jest duży potencjał rynkowy. Nasze wina są coraz bardziej pozytywnie postrzegane przez konsumentów na całym świecie. Na pewno pozytywnie na ten rodzaj działalności wpływają kampanie promocyjne, winobrania, festiwale na które przyjeżdżają różne osoby z całej Polski. Uczestnicy szkolenia byli zainteresowani taką działalnością o czym świadczyły zadawane pytania.

W Polsce w związku z przybywającymi winnicami pojawiła się nowa gałąź turystyki nazywana enoturystyką. Odnosi się ona do czynności związanych ze zwiedzaniem winnic, degustacją produktów, warsztatami winiarskimi a także przekazywaną wiedzą o tematyce winiarskiej. Czy Państwa winnica również wpisuje się w ten coraz popularniejszy nurt turystyczny?

Turystyka winiarska bardzo dynamicznie rozwija się i staje się coraz bardziej popularna. My również jesteśmy przygotowani na ten rodzaj aktywności. Organizujemy samozbiory winogron i różne spotkania tematyczne podczas których opowiadamy o uprawie winorośli i produkcji win. Przedstawiamy proces i pokazujemy urządzenia do produkcji win. W naszej oszklonej altanie goście mogą popatrzeć na plantację, pochodzić po niej i posmakować naszych win. Te spotkania są dla nas zawsze ciekawe i bardzo kreatywne.

Doceniając Państwa zaangażowanie, pasję oraz bazowanie na tradycyjnych, naturalnych metodach produkcji opartych na sprawdzonych recepturach Wasza Winnica „Miód i Wino” została przyjęta w poczet członków Szlaku Kulinarного „Kaliskie Smaki”. Co to oznacza dla Państwa?

W 2024 roku nasza winnica znalazła się na Szlaku Kulinarным „Kaliskie Smaki”. Uważamy że jest to bardzo dobra inicjatywa, która promuje dziedzictwo kulinarne naszego regionu kaliskiego. Łączy przy tym restauracje, producentów żywności ekologicznej i agroturystyki, którzy polecają tradycyjne potrawy. Celem tej inicjatywy jest ochrona i promocja lokalnych smaków przygotowywanych według starych receptur przy wykorzystaniu produktów pochodzących z własnych lub okolicznych ekologicznych upraw. Jest to dla Nas duże wyróżnienie, które napędza do dalszej ciężkiej pracy na rzecz lokalnej społeczności.

Jakie macie Państwo plany na dalszy rozwój i jakie marzenia towarzyszą Wam w realizacji swojej winiarskiej przygody?

Chcielibyśmy na pewno dalej rozwijać się a tym samym zwiększać skalę naszej produkcji. To taki nasz rodzinny biznes, w który angażują się już nasze dzieci Lilianka i Franek. A że założona plantacja ma nam przynosić efekty przez kolejne lata to w związku z tym bardzo cieszymy się, że mamy takich małych pomocników.

Nie pozostaje mi nic innego jak podziękować za bardzo interesującą rozmowę i życzyć Państwu dalszego rozwoju i kolejnych udanych sezonów, które pozwolą na zwiększenie produkcji win. Niech produkowane wina cieszą Was oraz wszystkich którzy po nie sięgną i docenią bukiet ich smaków. Niech Wasza wiedza i pasja pozwalają realizować kolejne pomysły. ■

DZIEŃ PRZEDSIĘBIORCY ROLNEGO

Podsumowanie wydarzenia, którego głównym celem był transfer wiedzy z zakresu rolnictwa przyszłości w kontekście zmian klimatycznych, zastosowania sztucznej inteligencji w rolnictwie, szans i wyzwań dla Rolnictwa 5.0 oraz strategii sprzedaży i zakupów w gospodarstwach rolnych.

OLIWIA SĘK | DZIAŁ TECHNOLOGII PRODUKCJI

6 listopada 2025 r. w Poznaniu odbyła się organizowana przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu we współpracy z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Poznaniu oraz Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Warszawie w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ (KSOW+) XXI konferencja Dzień Przedsiębiorcy Rolnego pt.: „Innowacje czynnikiem warunkującym rozwój gospodarstw rolnych”. W konferencji uczestniczyło ponad 150 osób; wśród nich znaleźli się rolnicy, doradcy rolniczy, przedstawiciele nauki, instytucji rządowych, pozarządowych i samorządowych.

Uroczystego powitania wszystkich uczestników oraz otwarcia konferencji dokonali: Marcin Oszańca – Dyrektor CDR w Brwinowie, Mariusz Tatka – Dyrektor poznańskiego oddziału CDR w Brwinowie, Justyna Winiarska – Dyrektor WODR w Poznaniu oraz Łukasz Lewandowski – Dyrektor MODR w Warszawie. W swoich wypowiedziach podkreślali dynamiczne zmiany zachodzące w rolnictwie, istotność wdrażania innowacyjnych rozwiązań, rosnącą rolę cyfryzacji, automatyzacji oraz integrowania wiedzy eksperckiej z praktyką produkcyjną.

Dzień Przedsiębiorcy Rolnego 2025 stał się ważnym forum wymiany wiedzy i doświadczeń między praktykami, doradcami, naukowcami i instytucjami wspierającymi rozwój polskiej wsi. Tegoroczna edycja, realizowana w trakcie wdrażania Planu Strategicznego WPR 2023-2027, skupiała się wokół hasła „Innowacje czynnikiem warunkującym rozwój gospodarstw rolnych”. Program konferencji obejmował obrady plenarne, debatę podsumowującą, panele poświęcone innowacjom w produkcji roślinnej i mlecznej oraz prezentacje gospodarstw przygotowane przez rolników. Zagadnienia omawiane na konferencji dotyczyły kierunków rozwoju rolnictwa w obliczu zmian klimatycznych, rosnące znaczenie sztucznej inteligencji, transformację sektora w stronę Rolnictwa 5.0 oraz efektywne planowanie sprzedaży i zakupów w gospodarstwach. W trakcie paneli dyskusyjnych prelegenci i rolnicy przedstawili innowacyjne rozwiązania w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Wśród prelegentów zaleźli się między innymi: dr hab. inż. Zbigniew Karaczun prof. SGGW oraz dr hab. Andrzej Parzonko prof. SGGW – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, prof. dr hab. Maciej Zaborowicz oraz dr hab. Wawrzyniec Czubak – prof. UP, dr Michał Gazdecki – Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, dr hab. Marek Zieliński – Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB w Warszawie, a także wyróżniający się rolnicy z Wielkopolski i Mazowsza: Piotr Łykowski, Łukasz Jurga, Zbigniew Stajkowski, Łukasz Bober, Adam Warnke, Kamil Kazecki i Cezary Kaliściak.

Podczas konferencji zwrócono uwagę na zmieniające się warunki klimatyczne i konieczność dostosowywania modeli produkcji rolnej do ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz

wdrażania rozwiązań ograniczających skutki globalnego ocieplenia. Prelegenci wskazywali, że rolnictwo przyszłości musi łączyć odporność środowiskową z efektywnością ekonomiczną w oparciu o zrównoważone gospodarowanie zasobami.

Jednym z głównych tematów była sztuczna inteligencja jako fundament Rolnictwa 5.0. Omówione zostały możliwości automatycznego monitorowania pól, identyfikacji agrofagów, optymalizacji nawadniania czy zarządzania stadem. Zwracano uwagę, jak takie technologie umożliwiają sprawniejsze zarządzanie gospodarstwem, redukcję kosztów oraz zmniejszenie obciążenia dla środowiska. Jednocześnie jednak generują też nowe wyzwania – konieczność budowania kompetencji cyfrowych, dostęp do infrastruktury oraz koszty wdrożeń, które mogą stanowić barierę zwłaszcza dla mniejszych gospodarstw. Równocześnie często okazują się niezbędne w kontekście dynamicznie zmieniających się warunków rynkowych i środowiskowych.

Jedną z prelekcji skupiła się również na strategiach ekonomicznych gospodarstw – właściwej organizacji zakupów, planowaniu sprzedaży i ocenie opłacalności inwestycji. Wskazywano, że nawet najlepsze technologie nie przyniosą oczekiwanych efektów, jeśli nie będą wsparte trafnymi decyzjami rynkowymi i analityką finansową.

Ważną część konferencji poświęcono prezentacjom rolników z Wielkopolski i Mazowsza, którzy pokazali, jak w praktyce w ich gospodarstwach wygląda wdrażanie innowacji. Przedstawione gospodarstwa korzystają z precyzyjnych maszyn, czujników, dronów czy zaawansowanych systemów zarządzania produkcją roślinną i zwierzęcą. Doświadczenie rolników potwierdziło, że technologie stosowane w praktyce stają się nieocenionym wsparciem w codziennej pracy.

Wydarzenie umożliwiło szeroką wymianę doświadczeń i wiedzy pomiędzy naukowcami, doradcami i rolnikami, pokazując praktyczne spojrzenie na nowoczesne rolnictwo. Podczas przerw konferencyjnych uczestnicy korzystali z okazji, by przeglądać materiały informacyjne i publikacje, w tym również ofertę prezentowaną na stoisku WODR w Poznaniu. ■

PROW 2014-2020: DEKADA PRZEMIANY, KTÓRA ODMIENIŁA POLSKĄ WIEŚ

Zamknięcie okresu rozliczeń PROW 2014-2020 pod koniec 2025 roku stało się dla wielu rolników chwilą podsumowania i refleksji. Program, który jeszcze dekadę temu rozpoczynał swoje działanie, dziś jawi się jako jeden z najważniejszych elementów współczesnej transformacji polskiej wsi. Nie był to zbiór jedynie finansowych instrumentów, lecz realny impuls, który zmienił sposób pracy, myślenia i planowania w polskim gospodarstwie. Wprowadził rolnictwo na ścieżkę modernizacji, specjalizacji i zrównoważonego zarządzania zasobami.

W całej perspektywie PROW 2014-2020 na konta beneficjentów ARiMR trafiła rekordowa suma 75,37 mld zł. Program oparty był na szerokim katalogu narzędzi – łącznie 19 działaniach, które dotyczyły wszystkich obszarów funkcjonowania gospodarstw rolnych: od inwestycji, przez edukację, po ochronę środowiska.

W efekcie wieś roku 2025 stała się miejscem, w którym tradycja i nowoczesność przestały stać po przeciwległych stronach. Stały się wspólną drogą – opartą na świadomym zarządzaniu i nowoczesnych narzędziach, ale zakorzenioną w wieloletnich gospodarskich praktykach.

MODERNIZACJA GOSPODARSTW – SEDNO PRZEMIANY

Najsilniejszym motorem przeobrażeń była modernizacja gospodarstw. Dzięki PROW ponad 9,5 mld zł trafiło do rolników, którzy zdecydowali się na inwestycje zwiększające konkurencyjność swoich gospodarstw. W samym województwie wielkopolskim wypłacono w tym działaniu ponad 1,18 mld zł – co stanowi jeden z najwyższych wyników w kraju i podkreśla modernizacyjny charakter regionu. Dzięki temu rolnicy zaczęli na masową skalę inwestować w technologie, które dotąd można było spotkać przede wszystkim w krajach zachodnich. Zmieniały się nie tylko maszyny, ale całe modele produkcyjne. Automatyzacja, nowoczesne budynki inwentarskie, precyzyjne systemy nawożenia czy cyfrowe narzędzia monitoringu pól weszły do gospodarstw szybko i naturalnie, a w wielu przypadkach stały się standardem, do którego dążyła cała okolica.

Modernizacja nie była jednak procesem skierowanym wyłącznie do dużych podmiotów. Jednym z ważniejszych elementów była **Restrukturyzacja Małych Gospodarstw**. Program ten pomagał najmniejszym podmiotom wyjść z pułapki niskiej opłacalności. Na ten cel trafiło 4,27 mld zł, a w Wielkopolsce wsparcie otrzymało 3655 gospodarstw, którym wypłacono łącznie ponad 209 mln zł. Gospodarze, którzy przez lata działali na granicy opłacalności, zdołali przekształcić swoje zagrody w miejsca o nowej dynamice i nowym potencjale. Dla wielu rodzin była to pierwsza okazja, by uwierzyć, że także

niewielkie gospodarstwo może stać się specjalistyczne, dochodowe i konkurencyjne. Nie chodziło tu jedynie o zakup pojedynczego sprzętu, ale o zaplanowanie całościowej przemiany, często obejmującej zmianę profilu produkcji.

W tym samym czasie wieś wkroczyła również na ścieżkę energetycznej transformacji. Inwestycje w **odnawialne źródła energii** pozwoliły wielu gospodarstwom uniezależnić się od rosnących cen prądu. Montowane na dachach panele fotowoltaiczne, coraz popularniejsze pompy ciepła czy inne instalacje OZE zaczęły zmieniać nie tylko strukturę kosztów, ale także świadomość energetyczną mieszkańców wsi. Z czasem stały się symbolem nowoczesności w gospodarstwie, dając poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa energetycznego.

W obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami modernizacja przybierała często zupełnie inny wymiar. Na terenach OSN rolnicy musieli sprostać surowym normom środowiskowym. Budowa płyt obornikowych, tworzenie bezpiecznych systemów przechowywania gnojowicy czy inwestycje w infrastrukturę umożliwiającą właściwe gospodarowanie nawozami stały się codziennością. Dzięki wsparciu PROW wielu gospodarzy, którzy obawiali się kosztów związanych z dostosowaniem do przepisów, mogło przeprowadzić te zmiany bez utraty płynności i rentowności.

Coraz częściej inwestowano też w rozwiązania, które miały chronić gospodarstwa przed skutkami suszy. **Projekty nawadniające** okazały się jednym z filarów stabilności produkcji na wielu terenach dotkniętych deficytem wody. Systemy kroplujące, deszczownie czy precyzyjne układy sterowania wilgotnością gleby pozwalały rolnikom zachować ciągłość produkcji nawet podczas najtrudniejszych sezonów. Woda stała się zasobem, który wymagał równie przemyślanego zarządzania, jak ziemia czy kapitał.

Wszystkie te działania pokazują, że modernizacja była nie tylko technicznym unowocześnieniem, ale przede wszystkim zmianą mentalności. Rolnicy zaczęli patrzeć na swoje gospodarstwa jak na nowoczesne przedsiębiorstwa, w których planuje się rozwój, analizuje koszty i podejmuje strategiczne decyzje.

PREMIE DLA MŁODYCH ROLNIKÓW
– NOWY ODDECH DLA POLSKIEGO ROLNICTWA

Jednym z najbardziej widocznych efektów PROW była większa obecność młodych ludzi w rolnictwie. Premia dla młodego rolnika stała się dla wielu z nich faktycznym biletem wstępu do zawodu. Dzięki niej młodzi gospodarze mogli od razu wejść na rynek z odpowiednim zapleczem technicznym i finansowym. W wielu przypadkach pozwalała ona na zakup pierwszych maszyn, rozbudowę stad czy zakup ziemi. Rodziny, które przez lata wahały się nad przekazaniem gospodarstwa, dzięki premii mogły zrobić ten krok z poczuciem stabilności i bezpieczeństwa. Działanie okazało się ogromnym sukcesem. Na konta młodych rolników trafiło **3,3 mld zł**. W Wielkopolsce z programu skorzystało ponad **3400 młodych gospodarzy**, którzy łącznie otrzymali **421 mln zł wsparcia**.

Co istotne – kwota premii była podnoszona wraz z rozwojem programu. W pierwszych czterech naborach wynosiła **100 tys. zł**, natomiast od 2019 r. podwyższono ją do **150 tys. zł**, co kontynuowano w kolejnych naborach. Dzięki temu młodzi gospodarze mogli z większą pewnością rozpoczynać działalność, inwestować w nowe technologie i rozwijać przejmowane gospodarstwa.

Dzięki wsparciu młodzi rolnicy wnieśli nową energię i nowe pomysły. Chętniej eksperymentowali, wprowadzali technologie cyfrowe, korzystali z doradztwa i analiz rynkowych. W wielu regionach to właśnie dzięki ich aktywności zaczęły powstawać nowe kierunki produkcji, bardziej wyspecjalizowane i odpowiadające na potrzeby rynku.

PREMIE NA ROZPOCZĘCIE
DZIAŁALNOŚCI POZAROLNICZEJ
– WIEŚ BARDZIEJ WIELOFUNKCYJNA

Osobnym, ale równie ważnym kierunkiem rozwoju były **premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej**. Na konta beneficjentów tego działania trafiło ponad **2,8 mld zł**, z czego w Wielkopolsce wypłacono **348 mln zł**. Dla wielu rodzin wiejskich była to możliwość stworzenia dodatkowego, stabilnego źródła dochodu, niezależnego od zmienności cen produktów rolnych czy kaprysów pogody. W wyniku tego programu na wsiach zaczęły powstawać małe zakłady usługowe, warsztaty rzemieślnicze, firmy transportowe, niewielkie zakłady produkcyjne czy działalności związane z turystyką i wypoczynkiem.

W wielu gminach to właśnie te inicjatywy odmieniły lokalny krajobraz gospodarczy. Wieś zaczęła funkcjonować nie tylko jako przestrzeń produkcji rolnej, lecz także jako miejsce, w którym można prowadzić różnorodną działalność gospodarczą. Proces ten miał ogromne znaczenie społeczne – dawał ludziom możliwość pozostania w swojej miejscowości, rozwijania się zawodowo i budowania lokalnych usług, z których korzysta cała społeczność. Efekty wsparcia przedsiębiorczości widać szczególnie w naszym regionie – dzięki programowi powstało w Wielkopolsce ok. **3000 nowych miejsc pracy**.

GRUPY PRODUCENTÓW ROLNYCH
– SIŁA WE WSPÓŁPRACY

Jedną z bardziej oczekiwanych zmian, jakie przyniósł PROW, było wzmocnienie współpracy między rolnikami. W wielu branżach dopiero powstanie grup producentów pozwoliło rolnikom zająć odpowiednio silną pozycję na rynku w procesie

od pola do stołu. Zamiast działać w pojedynkę, zaczęli wspólnie planować produkcję, ustalać standardy jakości, negocjować kontrakty i inwestować w specjalistyczną infrastrukturę oraz wspólne użytkowanie maszyn.

W efekcie rolnicy zaczęli myśleć w kategoriach wspólnoty gospodarczej, a nie tylko sąsiedzkiej. Grupy producentów stały się narzędziem racjonalizacji i profesjonalizacji rynku rolnego. W niektórych regionach pozwoliły nawet uruchomić lokalne przetwórstwo, dzięki czemu wartość dodana mogła pozostawać bliżej producenta.

DZIAŁANIA ŚRODOWISKOWE
– ROLNICTWO BLIŻEJ NATURY

Choć działania inwestycyjne były najbardziej medialne, to właśnie programy środowiskowe tworzyły długofalowy fundament zrównoważonego rozwoju. Na ten cel ARiMR wypłaciła z PROW 2014-2020 aż **8,6 mld zł**. Rolnicy, którzy uczestniczyli w **pakietach rolnośrodowiskowo-klimatycznych**, podejmowali dodatkowy trud ochrony gleb, wód i bioróżnorodności. Musieli pilnować właściwego płodozmianu, utrzymywać trwałe użytki zielone, wprowadzać strefy buforowe czy rezygnować z niektórych intensywnych praktyk uprawowych. Te decyzje miały często charakter strategiczny, bo chroniły zasoby, od których zależała przyszłość rolnictwa.

Dużą rolę odgrywało też **rolnictwo ekologiczne**. Dzięki wsparciu PROW wielu gospodarzy utrzymało i rozwinęło produkcję zgodną z rygorystycznymi normami ekologicznymi. Choć rynek ekologiczny w Polsce rośnie wolniej niż na Zachodzie, to dzięki temu programowi rolnicy mogli oprzeć swoje gospodarstwa na bardziej stabilnych podstawach finansowych.

Nie mniej istotne były działania **zalesieniowe i zadrzewieniowe**. Drzewostany powstające w wyniku tych programów wzmacniały lokalny klimat, zwiększały retencję wody i tworzyły przestrzenie korzystne dla przyrody. To inwestycje pokoleniowe, które dopiero za lata pokażą pełnię swojej wartości – jednak już dziś zmieniają charakter wielu krajobrazów rolniczych.

PROW 2014-2020 – FUNDAMENT,
KTÓRY ZMienił PERSPEKTYWĘ POLSKIEJ WSI

Jak przedstawiono powyżej wszystkie działania – od modernizacji po ekologię – były częścią większej idei. Program opierał się na trzech filarach przekrojowych: innowacyjności, ochronie środowiska oraz włączeniu społecznym. Choć nie wszystkie założenia udało się w pełni zrealizować, to trudno zaprzeczyć, że PROW wyznaczył kierunek rozwoju, który będzie obowiązywać przez kolejne lata. Zmienił sposób myślenia o gospodarstwie, o przyszłości wsi i o roli rolnictwa w życiu społecznym. Po latach realizacji i końcowych rozliczeniach widać wyraźnie, że PROW 2014-2020 nie tylko poprawił warunki ekonomiczne gospodarstw, ale wręcz przestawił polską wieś na nowe tory. Dał impuls do modernizacji, ułatwił start młodym, otworzył drogę do współpracy i wyculił na kwestie środowiskowe. Właśnie dlatego dziś, zamykając tę perspektywę, można powiedzieć, że program ten stał się nieodłącznym fundamentem nowoczesnego rolnictwa, na którym budowane są kolejne etapy rozwoju polskiej wsi. ■

WIRUS AFRYKAŃSKIEGO POMORU ŚWIŃ W WIELKOPOLSCE – SKALA ZAGROŻENIA I DZIAŁANIA PREWENCYJNE W 2025 r.

Afrykański pomór świń pozostaje jednym z największych wyzwań współczesnej hodowli trzody w Polsce. W Wielkopolsce, będącej krajowym centrum produkcji świń, wirus wciąż stanowi realne zagrożenie zarówno dla gospodarstw, jak i dla całego sektora rolnego. Zrozumienie mechanizmów jego rozprzestrzeniania się oraz utrzymanie wysokiego poziomu bioasekuracji to klucz do ograniczenia strat i zapewnienia bezpieczeństwa produkcji.

OLIWIA SĘK | DZIAŁ TECHNOLOGII PRODUKCJI ROLNICZEJ

Pierwszy przypadek ASF (afrykańskiego pomoru świń) odnotowano w Polsce w lutym 2014 roku w województwie podlaskim. Od tamtej pory choroba stopniowo rozprzestrzeniała się ze wschodu na zachód, obejmując z biegiem lat niemal wszystkie województwa i stając się problemem ogólnokrajowym. Wirus charakteryzuje się wysoką zjadliwością i zakaźnością, atakuje wyłącznie świny domowe, dziki i świniodziki, prowadząc do śmiertelności sięgającej nawet 100%. Dla ludzi choroba nie stanowi zagrożenia zdrowotnego, jednak

jest istotnym czynnikiem ryzyka ekonomicznego w sektorze hodowlanym, powodując znaczące straty w produkcji trzody.

Obecnie w Unii Europejskiej nie ma bezpiecznej, dopuszczalnej do obrotu szczepionki ani skutecznego leku na ASF; zwalczanie opiera się na prewencji, nadzorze i szybkim eliminowaniu ognisk. W Wielkopolsce – regionie o największym поголовiu świń – presja wirusa w ostatnich latach wyraźnie wzrosła, zwłaszcza w populacji dzików wokół aglomeracji poznańskiej, co okresowo przekładało się także na pojedyncze ogniska

w stadach świń. Dlatego kluczowe znaczenie mają praktyczne i konsekwentnie przestrzegane zasady bioasekuracji na fermach oraz ścisła współpraca hodowców z Inspekcją Weterynaryjną.

Objawy ASF są często niespecyficzne i mogą różnić się w zależności od stada. Hodowcy powinni zachować szczególną czujność wobec nagłych, niewyjaśnionych padnięć świń, ponieważ właśnie one mogą stanowić jedyny i pierwszy sygnał zakażenia. U zakażonych zwierząt może wystąpić podwyższona temperatura ciała w granicach od 40,5°C do 42°C, jednak inne objawy kliniczne nie zawsze się pojawiają. W przypadku wystąpienia takich symptomów należy niezwłocznie powiadomić właściwego powiatowego lekarza weterynarii, który zleci pobranie próbek do badań laboratoryjnych w celu potwierdzenia lub wykluczenia choroby.

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. 2004 nr 69 poz. 625), każdy posiadacz trzody chlewnej ma obowiązek prawny zgłoszenia podejrzenia ASF. Niedopełnienie tego obowiązku stanowi wykroczenie. Właściciel, który dopełnił obowiązku zgłoszenia, może otrzymać zapomogę ze środków budżetu państwa za zwierzę, które padło przed oficjalnym potwierdzeniem zakażenia przez powiatowego lekarza weterynarii. Surowo zabronione i zagrożone sankcjami karnymi jest zakopywanie padłych świń, co wynika z obowiązujących przepisów prawa. Padłe zwierzęta muszą być przekazywane do uprawnionych zakładów utylizacyjnych, których aktualny wykaz wraz z danymi kontaktowymi publikowany jest na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Hodowcy nie ponoszą kosztów związanych z przekazywaniem padłych zwierząt do utylizacji, ponieważ w Polsce funkcjonuje system dopłat z budżetu państwa, który pokrywa koszty odbioru zwierząt przez zakłady utylizacyjne współpracujące z rolnikami. Po dokonaniu zgłoszenia hodowca powinien niezwłocznie odizolować wszystkie zwierzęta, aby zapobiec dalszemu rozprzestrzenianiu się choroby. Do czasu uzyskania wyników badań należy bezwzględnie wstrzymać wywóz obornika i gnojowicy, sprzedaż mięsa, żywych zwierząt oraz materiału genetycznego, a także zbywanie pasz i ściółki. Konieczne jest również ograniczenie wjazdu i wejścia osób postronnych oraz pojazdów na teren gospodarstwa. Takie działania pozwalają ograniczyć ryzyko szerzenia się wirusa i uchronić inne gospodarstwa przed stratami.

Po stwierdzeniu ogniska ASF w danym regionie wprowadza się obszary ograniczeń, których zasięg i czas trwania określają odpowiednie rozporządzenia powiatowego lekarza weterynarii lub wojewody. Wyróżnia się dwa rodzaje stref: obszar zapowietrzony, obejmujący teren w promieniu trzech kilometrów od ogniska choroby oraz obszar zagrożony, rozciągający się w promieniu siedmiu kilometrów od miejsca wystąpienia wirusa. W obszarze zapowietrzonym obowiązuje zakaz wyprowadzania świń z gospodarstw przez czterdzieści dni, który może zostać skrócony do trzydziestu dni, jeśli chorobę wykluczono na podstawie intensywnych badań diagnostycznych. W obszarze zagrożonym zakaz przemieszczania świń obowiązuje przez trzydzieści dni i może zostać skrócony do dwudziestu jeden dni po potwierdzeniu braku zakażeń. Przestrzeganie zasad obowiązujących na tych obszarach ma kluczowe znaczenie dla skutecznego opanowania epidemii.

W latach 2024-2025 głównym źródłem transmisji wirusa afrykańskiego pomoru świń w Wielkopolsce pozostawała populacja dzików. Najwięcej przypadków stwierdzano w centralnej części województwa, zwłaszcza w powiecie poznańskim oraz w jego sąsiedztwie – w powiatach szamotulskim, śremskim, obornickim i kościańskim. Analiza danych epidemiologicznych wskazuje na charakterystyczne sinusoidy liczby wykryć, czyli okresowe wzrosty i spadki zakażeń. Zjawisko to

jest ściśle związane z sezonowością – większą aktywnością służb w zakresie poszukiwania padłych dzików, intensyfikacją prac rolnych w czasie żniw, a także nasileniem odstrzałów redukcyjnych w sezonie łowieckim. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na zmienność statystyk są regularne korekty granic uniijnych stref ograniczeń, które dostosowuje się do bieżącej sytuacji epizootycznej w danym regionie.

Rozprzestrzenianie się wirusa w populacji dzików ma bezpośrednie przełożenie na bezpieczeństwo stad świń utrzymywanych w gospodarstwach, zwłaszcza tych położonych w pobliżu kompleksów leśnych lub terenów o dużym zagęszczeniu dzikiej zwierzyny. Jednak przypadki zakażeń w ostatnich latach dowodzą, że zagrożenie nie dotyczy wyłącznie obszarów leśnych. Patogen może być przenoszony również pośrednio – wraz z glebą, paszą, ściółką, sprzętem rolniczym, odzieżą czy pojazdami poruszającymi się między gospodarstwami. W związku z tym nawet fermy oddalone od lasów i terenów łowieckich powinny utrzymywać wysoki, ciągły poziom bioasekuracji.

W ramach działalności Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w 2025 roku prowadzone były pokazy, demonstracje i szkolenia (siedem gminnych oraz dwa powiatowe) poświęcone tematyce bioasekuracji w gospodarstwach rolnych. Ich celem było upowszechnianie wiedzy wśród rolników na temat zasad ochrony stad przed chorobami zakaźnymi, w tym szczególnie przed afrykańskim pomorem świń. Podczas spotkań omawiano praktyczne rozwiązania z zakresu zabezpieczenia gospodarstw (między innymi: stosowanie mat i słuz dezynfekcyjnych, prowadzenie rejestrów wjazdów i wyjazdów czy kontrolę pochodzenia zwierząt i pasz). Demonstracje pozwoliły uczestnikom zapoznać się z konkretnymi działaniami profilaktycznymi oraz znaczeniem współpracy z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie szybkiego reagowania na zagrożenia epizootyczne. Dzięki tym inicjatywom WODR aktywnie wspiera rolników w podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa biologicznego i ochronie krajowej produkcji trzody chlewnej.

Wielkopolska jako region o największym pogłowie świń w kraju, jest szczególnie narażona na konsekwencje gospodarcze związane z występowaniem ASF. Każde nowe ognisko skutkuje wprowadzeniem stref ograniczeń, wstrzymaniem obrotu zwierzętami, stratami w produkcji i dodatkowymi kosztami utylizacji. Dlatego utrzymanie właściwych zabezpieczeń biologicznych – takich jak dezynfekcja, kontrola dostępu do ferm, ograniczenie transportu czy odpowiednie magazynowanie pasz – pozostaje kluczowym elementem strategii ochrony hodowli przed wirusem. Zwalczanie ASF wymaga nie tylko działań służb weterynaryjnych, lecz także odpowiedzialnej postawy samych hodowców. Wczesne zauważenie niepokojących objawów, szybkie zgłoszenie podejrzenia oraz konsekwentne przestrzeganie zasad bioasekuracji stanowią podstawę skutecznej ochrony gospodarstw i ograniczenia strat ekonomicznych w całym sektorze hodowlanym. ■

Źródła:

Raport nr 21, 05.2025 - Działania związane z wystąpieniem chorób zakaźnych zwierząt na terenie województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu, Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz.U. 2024 poz. 677)

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. 2004 nr 69 poz. 625)

Wójcik, P. (red.). (2022). Podstawy chowu i hodowli zwierząt w gospodarstwach ekologicznych. Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy. https://monografie.iz.edu.pl/files/2022_podstawy_howu_i_hodowli_978-83-7607-315-6.pdf

<https://www.wetgiw.gov.pl/main/asf>

<https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/asf-w-polsce>

<https://www.woah.org/en/disease/african-swine-fever/>

<https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/african-swine-fever>

<https://www.aphis.usda.gov/livestock-poultry-disease/swine/african-swine-fever>

ROLNIKU, PAMIĘTAJ O WAŻNYCH TERMINACH

DZIAŁ EKOLOGII I OCHRONY ŚRODOWISKA

TERMIN	WAŻNE INFORMACJE
od 20.11.2025 do 19.12.2025	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa prowadzi nabór na Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność w obszarze A i D. Dofinansowaniem objęte będą inwestycje w zakresie rolnictwa precyzyjnego w budynkach lub budowlach służących do prowadzenia produkcji zwierzęcej (obszar A) i te dotyczące maszyn do zbioru (obszar D). Wsparcie w obszarze A skierowane jest do rolników (osób fizycznych i prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, wspólników spółek cywilnych), natomiast beneficjentem pomocy z obszaru D może być grupa rolników (do której należą co najmniej trzy osoby). W każdym z obszarów dofinansowanie może wynieść 300 tys. zł. Szczegóły na stronie https://www.gov.pl/web/arimr/inwestycje-w-gospodarstwach-rolnych-zwiekszajace-konkurencyjnosc--start-naboru-20-listopada
16.01.2026	Wielkopolska Izba Rolnicza po raz trzeci wspólnie z Międzynarodowymi Targami Poznańskimi zorganizuje 16 stycznia 2026 roku (piątek) o godzinie 10:00 wydarzenie pn. „Dzień Młodego Rolnika”. Dzień Młodego Rolnika to wydarzenie skierowane do uczniów szkół rolniczych, które pozwoli im poszerzyć wiedzę o najnowszych, innowacyjnych rozwiązaniach technicznych i technologicznych kształtujących przyszłość polskiego rolnictwa oraz nowoczesny warsztat pracy rolnika. Szczegóły: https://wir.org.pl/asp/kropla-dla-ziemi-mlodzi-rolnicy-wobec-suszy-konkurs-dla-szkol-ksztalcacych-w-kierunkach-rolniczych,1,artykul,1,5712
do 31.03.2026	Ministerstwo Rolnictwa i rozwoju Wsi informuje, że 31 października 2025 r. opublikowano rozporządzenie wydłużające czas na realizację przedsięwzięć w zakresie wymiany w gospodarstwach rolnych pokryć dachowych z materiałów szkodliwych dla zdrowia lub środowiska - do 31 marca 2026 r. - w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Szanowni Państwo,
Wraz ze zbliżającymi się Świętami
Bożego Narodzenia
przekazujemy najserdeczniejsze życzenia
spokoju, radości i nadziei, która od wieków
płynie z betlejemskiego żłóbka.

Niech ten wyjątkowy czas rozświetli Państwa domy
blaskiem wigilijnej gwiazdy, a rodzinne spotkania
przyniosą ciepło i wytchnienie po roku
ciężkiej pracy na roli.

W nadchodzącym 2026 roku życzymy Państwu
zdrowia, pomyślności i wielu chwil satysfakcji –
niech pola odwdzięczą się obfitym plonem,
pogoda sprzyja, a współpraca ludzi
dobrej woli umacnia wspólnotę polskiej wsi.

Dyrektor Marcin Oszańca
wraz z Pracownikami

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

WARTO WIEDZIEĆ

Bezpłatna aplikacja eDWIN ułatwiająca codzienną pracę na polu, jest już całkowicie dostępna. Pomysłodawcą utworzenia platformy eDWIN był Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Platforma jest darmowa i dostępna dla wszystkich chętnych na komputerach oraz jako aplikacja na urządzeniach mobilnych. Na platformie znajdują się cztery usługi: Wirtualne Gospodarstwo, Udostępnianie danych meteorologicznych, Śledzenie pochodzenia produktu oraz Raportowanie zagrożeń. Szczegóły i aplikacja na stronie: <https://www.edwin.gov.pl/>

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego organizuje bezpłatne szkolenie dla wszystkich rolników realizujących interwencję dotyczącą dobrostanu zwierząt, którzy zgodnie z ustawą o PS WPR 2023-2027 zobowiązani są do jednorazowego odbycia szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków w produkcji zwierzęcej, po którym otrzymają zaświadczenie o ukończeniu szkolenia. Zaświadczenie o jego ukończeniu trzeba złożyć do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego organizuje bezpłatne szkolenia, konferencje i pokazy dla rolników. Wykaz dostępny jest i na bieżąco aktualizowany na stronie internetowej www.wodr.poznan.pl w zakładce wydarzenia. Zaświadczenia tych spotkań wydawane są ze szkoleń powiatowych.

Informujemy, iż od 01.01.2026r. wszystkie zdarzenia dotyczące bydła, owiec, kóz, świń i koniowatych będą rejestrowane wyłącznie za pośrednictwem systemu IRZplus.

Informujemy, iż placówki ARiMR są dostępne w poniedziałki w godz. 7:00-17:00, a od wtorku do piątku – w godz. 8:00-15:00. Zmiana czasu urzędowania jest konsekwencją analiz liczby wizyt w godzinach późno popołudniowych oraz opinii rolników, ich organizacji, pracowników ARiMR i przedstawicieli związków zawodowych. Natomiast infolinia będzie czynna, tak jak dotychczas, czyli w godz. 7:00-17:00 (w dni robocze).

Informujemy, że w WODR w Poznaniu funkcjonują powołani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wojewódzcy koordynatorzy ds. wspierania KGW. Dostępni są pod nr tel.: 61 86 304 18 oraz adresem mailowym: wrow@wodr.poznan.pl.

Koła Gospodyń Wiejskich wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez ARiMR muszą pamiętać o wydaniu pieniędzy, które otrzymały z ARiMR na rozwijanie swojej działalności. Do 31 grudnia 2025 r. powinny wykorzystać całą przyznaną pomoc finansową na cele zgodne ze statutem.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie zaopiniował propozycję zmiany przedstawioną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi polegającą na wprowadzeniu wyższej kwoty premii dla młodych rolników z produkcją zwierzęcą. Nowa (dodatkowa) stawka premii wyniesie 300 tys. zł i dotyczyć będzie młodych rolników, którzy prowadzą albo podejmą się prowadzenia produkcji zwierzęcej na określonym poziomie. Rolników planujących rozwijać gospodarstwa wyłącznie w oparciu o produkcję roślinną albo mieszaną z mniejszym udziałem produkcji zwierzęcej będzie dotyczyć premia w dotychczasowej wysokości, czyli 200 tys. zł.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego informuje o zmianie w orzecznictwie. Dotychczas wydanie decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wiązało się z obecnością pacjenta u lekarza-orzecznika, często nawet wielokrotną. Również podobne procedury obowiązywały na poziomie odwoławczym, gdy rolnik musiał stawiać się przed komisją lekarską. Teraz będzie to już możliwe bez udziału pacjenta, a komisja lekarska podejmie decyzję na podstawie dostarczonej dokumentacji medycznej. Zmiany w orzecznictwie lekarskim KRUS zdecydowanie uproszczą i przyspieszą proces uzyskiwania orzeczeń przez rolników. Mają one duże znaczenie dla ubezpieczonych, którzy ubiegają się o rentę z tytułu niezdolności do pracy, świadczenia powypadkowe i zasiłki chorobowe.

Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy przygotowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w której postulowane jest wydłużenie o jeden rok terminu wprowadzenia obowiązkowego elektronicznego rejestru zabiegów z użyciem środków ochrony roślin. Nowe przepisy ustawy przewidują przesunięcie do 1 stycznia 2027 r. obowiązku wprowadzenia elektronicznej ewidencji zabiegów z użyciem środków ochrony roślin i dają rolnikom dłuższy czas na adaptację do nowego rozporządzenia zgodnie z którym, wszystkie zabiegi ochrony roślin prowadzone w krajach członkowskim mają być rejestrowane jedynie w formacie elektronicznym.

NOTOWANIA CEN

PRODUKTÓW ROLNICZYCH I ŚRODKÓW DO PRODUKCJI ROLNEJ W WIELKOPOLSCE

EWA WILCZEK | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

Targowisko, listopad 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto paszowe	zł/dt	70,00	67,00	68,50		66,00	67,00	67,00	70,00	67,93
Pszenica paszowa	zł/dt	82,00	78,03	81,00		75,00	76,50	80,43	82,00	79,28
Jęczmień paszowy	zł/dt	72,00	73,91	75,00		71,00	72,00	72,94	75,00	73,12
Pszenżyto	zł/dt	73,00	74,44	75,00		70,00	71,50	70,00	75,00	72,71
Mieszanka zbożowa	zł/dt	70,00	67,02			66,00	68,00	68,08	71,00	68,35
Ziemniaki jadalne	zł/kg	2,00	1,89	2,00	2,00	2,00	1,87	1,85	1,87	1,93
Marchew jadalna	zł/kg	3,60	3,55	3,30	3,25	3,60	3,25	3,25	3,25	3,38
Pietruszka korzeń	zł/kg	8,25	8,48	8,60	8,20	8,60	8,20	8,15	8,15	8,33
Buraczki czerwone	zł/kg	3,15	3,60	3,00	3,00	3,50	3,00	3,00	3,00	3,16
Seler	zł/kg	6,75	6,75	6,67	6,35	6,80	6,83	6,40	6,40	6,62
Por	zł/szt	4,50	4,50	4,53	4,25	4,56	4,00	4,00	4,60	4,37
Pomidory	zł/kg	7,60	7,83	7,90	7,79	7,60	7,90		7,90	7,79
Ogórki	zł/kg	12,00	10,00	10,33	12,00		10,00		11,33	10,94
Prosię (15 kg)	zł/szt									
Cieleń (40kg)	zł/szt	1200,00								1200,00
Krowy	zł/szt	8000,00								8000,00
Jaja	zł/szt	1,20	1,25	1,23	1,25	1,25	1,27	1,23	1,27	1,24
Ziemniaki jadalne wczesne	zł/dt		3,00							3,00
Kapusta biała	zł/kg	4,25	4,70	4,25	4,65	4,25	4,37	4,20	4,15	4,35
Jabłka deserowe	zł/kg	5,25	5,30	5,10	5,20	5,00	5,00	5,00	5,50	5,17
Truskawki	zł/kg				29,00					29,00
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/kg	9,25		8,90	8,90			9,25	9,30	9,12
Ogórki spod osłon - długie	zł/kg	9,60		10,75	11,00			11,00	9,67	10,40

Przedsiębiorstwa zbożowo-młynarskie i zakłady przetwórcze, listopad 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto konsumpcyjne	zł/dt	58,00	56,50	56,50	60,00	59,88		56,00	56,25	57,59
Pszenica konsumpcyjna	zł/dt	76,36	73,00	74,00	73,98	75,73	75,97	75,93	73,00	74,75
Jęczmień konsumpcyjny	zł/dt	67,50	64,00	64,00	68,31	66,91		65,16	65,00	65,84
Pszenica paszowa	zł/dt	69,71	68,00	67,00	67,04	69,35	70,00	70,00	67,00	68,51
Żyto paszowe	zł/dt	58,36	54,00	54,00	57,45	56,67	56,71	54,00	54,00	55,65
Jęczmień paszowy	zł/dt	67,24	63,50	63,00	64,85	65,81		63,00	63,00	64,34
Pszenżyto	zł/dt	65,22	63,00	63,00	64,20	64,51	65,27	63,00	63,00	63,90
Owies	zł/dt	55,04	54,00	55,00	56,00	54,86		53,00	53,00	54,41
Kukurydza na ziarno	zł/dt	74,00		75,00	73,00	73,00	72,00	72,00	74,00	73,29
Groch	zł/dt	84,53	85,00		86,00	85,00				85,13
Mak	zł/dt									
Gryka	zł/dt									
Łubin słodki	zł/dt	91,00	96,00		92,00	95,00				93,50
Ziemniaki przemysłowe	zł/dt	28,00								28,00

Usługi,				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
1 godz. najmu pracownika	zł/h	31,00	35,00	31,25
Orka pługiem 4-skib obrotowym+ciągnik 110 KM	zł/h	307,55	213,33	283,33
Kompaktowy agregat do bezork. uprawy 3 m+ciągnik 220 KM	zł/h	348,20	266,67	493,33
Strip-till (ciągnik 250 KM+agr. do upr. pasowej+6-rzęd. siewnik punktowy)	zł/h			
Podorywka	zł/h	323,40	250,00	226,67
Kultywatorowanie	zł/h	270,00	216,67	200,00
Talerzowanie	zł/h	301,60	230,00	200,00
Bronowanie	zł/h	290,00	233,33	141,25
Agregat uprawowy	zł/h	300,00	246,67	236,67
Agregat uprawowo-siewny	zł/h	349,87	316,67	270,00
Siew siewnikiem zbożowym	zł/h	282,50	233,33	210,00
Siew siewnikiem punktowym	zł/h	225,00	300,00	194,17
Sadzenie ziemniaków	zł/h	300,00	150,00	258,75
Roztrząsacz obornika+ładowacz	zł/h	380,00	373,33	410,00
Rozsiewacz wapna	zł/h	222,45	220,00	153,33
Opryskiwacz zawieszany	zł/h	218,40	130,00	148,33
Kosiarka rotacyjna	zł/h	215,00	238,33	139,17
Kosiarko-sieczkarnia	zł/h	500,00	720,00	515,63
Kombajn zbożowy	zł/h	530,00	530,00	426,88
Kombajn zbożowy zbiór kukurydzy na ziarno	zł/h	485,00	626,67	562,50
Kombajn do ziemniaków	zł/h	214,90	370,00	383,33
Kombajn do buraków	zł/h	1020,00	1000,00	916,67
Prasa do słomy kosztująca wielkogabarytowa	zł/h	267,50	256,67	212,50
Prasa do słomy (zwijająca)	zł/h	216,87	316,67	250,83
Ciągnik 120 KM z 1 przyczepą	zł/km	6,00		6,00
Ciągnik 120 KM z 2 przyczepami	zł/km	6,00		6,00

Małe ubojnie i przetwornie - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg	5,05	5,36	5,31
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg	3,35	3,47	3,76
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	14,99	16,68	16,66
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	5,55	8,33	11,00

Duże Zakłady Przetwórcze - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg			6,16
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg			4,10
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg			16,00
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg			12,00

Rejon I: Złotów, Piła, Chodzież, Czarnków-Trzcianka.

Rejon II: Szamotuły, Międzychód, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wlkp., Wolsztyn.

Rejon III: Kościan, Leszno, Gostyń, Rawicz.

Rejon IV: Oborniki, Poznań, Środa Wlkp., Śrem.

Rejon V: Wągrowiec, Gniezno, Września, Stępca.

Rejon VI: Konin, Turek, Koło.

Rejon VII: Krotoszyn, Jarocin, Pleszew, Kalisz.

Rejon VIII: Ostrów Wlkp., Ostrzeszów, Kępno.

listopad 2025						
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
39,25	34,25	31,00	32,25	31,00	33,13	
340,00	325,00	290,00	282,00	320,00	295,15	
300,00	425,00	350,00	340,00	331,67	356,86	
500,00	500,00	475,00	350,00	475,00	460,00	
210,00	210,00	205,00	205,00	200,00	228,76	
170,00	200,00	200,00	200,00		208,10	
180,00	235,00	213,33	220,00	246,67	228,33	
152,50	220,00	180,00	207,50	180,00	200,57	
230,00	230,00	240,00	230,00	223,33	242,08	
285,00	275,67	290,00	315,00	276,67	297,36	
190,00	220,00	235,00	230,00	230,00	228,85	
210,00	207,50	275,00	235,00	183,33	228,75	
218,33	200,00		200,00		221,18	
315,00	350,00	360,00	381,67	373,33	367,92	
246,67	227,50	196,67	230,00	185,00	210,20	
140,00	152,50	130,00	145,00	160,00	153,03	
211,67	200,00	185,00	180,00	176,67	193,23	
500,00	680,00	675,00	770,00	653,33	626,74	
490,00	480,00	505,00	498,75	520,00	497,58	
502,50	548,33	562,50	615,00	553,33	556,98	
357,50	362,50	380,00	320,00	465,00	356,65	
900,00	956,67	1025,00	900,00	920,00	954,79	
300,00	236,67		250,00	245,00	252,62	
142,00	194,00		265,00	230,00	230,77	
8,00	7,67	8,50	8,50	6,47	7,30	
8,00	9,00	9,00	8,70	6,73	7,63	

ubój do 400 szt., listopad 2025						
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
5,18	5,33	5,34	5,51	5,17	5,28	
	3,27	3,52	4,50	3,90	3,68	
16,25	16,48	14,00	15,65	15,67	15,80	
	9,38	10,50	11,00	11,50	9,61	

ubój powyżej 400 szt., listopad 2025						
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
5,16			5,37		5,57	
2,80			3,68		3,53	
15,00			15,82		15,61	
10,20			5,70		9,30	

Prywatni oferenci, listopad 2025											
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
Prowit LP	zł/dt	325,00	310,00	330,00	340,00	306,33	340,00	340,00	313,00	325,54	
Prowit T	zł/dt	325,00	326,00	345,00	385,00	350,00	360,00	360,00	350,00	350,13	
Mieszanka PW	zł/dt	235,00	266,50	240,00	270,00	247,25	268,17	242,00		252,70	
Mieszanka PT-1	zł/dt	220,00	225,00	249,50	243,00	225,00	230,00	230,00	229,00	231,44	
Mieszanka PT-2	zł/dt	200,00	200,00	214,75	220,00	198,75	198,43	190,00	203,67	203,20	
Mieszanka L	zł/dt	200,00	210,00	217,50	220,00	215,75	226,17	210,00	220,00	214,93	
Mieszanka CJ	zł/dt	225,00	229,00	225,00	235,00	235,00	230,00	225,00	228,33	229,04	
Mieszanka B	zł/dt	200,00	200,00	205,75	206,00	199,00	202,33	210,00	210,00	204,14	
Koncentraty 10%-owe dla:											
loch	zł/dt		316,67	308,00	320,00	318,33	320,00	308,00	315,00	315,14	
prosiąt	zł/dt		330,00	330,00	360,00	349,00	350,67	336,33	356,00	344,57	
warchlaków	zł/dt	335,00	335,00	340,00	350,00	340,33	343,67	340,00	346,00	341,25	
tuczników	zł/dt	320,00	340,00	330,00	345,00	325,00	339,00	330,00	339,00	333,50	
Koncentraty 15%-owe dla:											
loch	zł/dt	350,00		313,75	341,33	325,00		320,50	317,00	327,93	
prosiąt	zł/dt	345,00		352,50	370,00	360,00		345,00		354,50	
warchlaków	zł/dt	355,00	360,00	355,00	370,00	365,67		360,00	370,00	362,24	
tuczników	zł/dt	330,00	332,00	330,00	352,00	348,00		332,50	334,00	336,93	
Koncentraty 20%-owe dla:											
loch	zł/dt	331,20		325,00	340,00	336,33	325,00	326,00	335,00	331,22	
prosiąt	zł/dt	385,00	371,33	365,00	365,00	379,50	365,00	365,00	383,00	372,35	
warchlaków	zł/dt	330,00		330,00	337,00	355,00	335,00	340,00	353,33	340,05	
tuczników	zł/dt	275,00		289,00	278,33	300,00	285,00	292,33	300,00	288,52	
Inne pasze:											
śruta sojowa	zł/dt	197,45	225,33	195,00	195,00	199,25	195,00	212,33	230,00	206,17	
śruta rzepakowa	zł/dt	149,19	140,50	140,00	140,00	149,50	145,00	140,00	155,00	144,90	
otręby pszenne	zł/dt	87,37	90,00	85,00	84,00	85,25	84,00	83,00	91,00	86,20	
otręby żytnie	zł/dt	76,00	73,00	73,00	73,00	76,00	75,00	74,00	74,00	74,25	
Nawozy mineralne:											
Mocznik (46%)	zł/dt	230,00	218,75	238,00	250,50	227,25	229,33	237,25	229,33	232,55	
Saletra amonowa (34%)	zł/dt	177,00	171,60	174,38	172,25	170,00	170,67	175,63	176,67	173,52	
Saletrzak (28%)	zł/dt	160,00	150,60	157,00	153,75	150,00	150,00	165,00	151,67	154,75	
Superfosfat granulowany (18%)	zł/dt		172,00	170,00	170,00	172,00		175,00		171,80	
Superfosfat pylisty (18%)	zł/dt		144,00	149,00		150,00		150,00	145,00	147,60	
Sól potasowa (60%)	zł/dt	187,50	178,00	180,25	178,67	178,00	179,00	188,50	189,00	182,36	
Polifoska 8:24:24	zł/dt	290,00	284,00	283,00	284,00	285,00	289,67	296,00	296,00	288,46	
Polifoska 6:20:30	zł/dt	293,33	280,00	280,00	281,50	280,00	279,00	284,75	295,33	284,24	
Polifoska 4:12:32	zł/dt	255,00	255,00	255,00	265,00	264,00	270,00	265,00	255,00	260,50	
Amofoska 4:16:18	zł/dt	150,00	165,00	150,00	165,00		170,00	170,00		161,67	
Siarczan potasu	zł/dt		365,00	360,00						362,50	
Superfosfat wzmocniony (40%)	zł/dt	260,00	250,67	252,50	260,67			260,00	256,50	256,72	

Owoce i warzywa (sprzedaż hurtowa przez rolnika), listopad 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Jabłka deserowe	zł/kg	4,65	4,80	4,28	4,11		4,17	4,00	4,00	4,29
Wiśnie	zł/kg									
Truskawki	zł/kg				27,75					27,75
Pomidory gruntowe do przetwórstwa	zł/kg						8,00		7,00	7,50
Ogórki gruntowe	zł/kg	9,80	8,38	7,00	10,00		8,00			8,64
Papryka czerwona	zł/kg	9,00	8,00	8,13	8,88		10,00		8,00	8,67
Papryka zielona	zł/kg	8,25	7,90	7,50	7,45		8,00	7,30	7,30	7,67
Marchew jadalna	zł/kg	2,65	2,73	3,03	2,60	3,10	3,00	2,60	2,60	2,79
Pietruszka - korzeń	zł/kg	6,00	6,60	6,65	6,00		6,50	6,20	6,00	6,28
Buraczki czerwone	zł/kg	2,45	2,50	2,27	2,30		2,50	2,20	2,10	2,33
Seler	zł/kg	5,00	5,35	5,70	5,60		5,00	5,00	5,00	5,24
Por	zł/szt	3,00	3,50	3,50	3,20		3,50	3,00	3,00	3,24
Cebula	zł/kg	2,70	2,82	2,90	2,90	2,90	3,00	2,60	2,60	2,80
Kapusta biała	zł/kg	3,70	3,83	3,87	3,90		3,60	3,50	3,50	3,70
Ziemniaki jadalne	zł/dt	179,00	185,00	175,00	175,00	185,67	174,00	173,00	173,00	177,46
Jabłka do przetwórstwa	zł/dt						250,00			250,00
Ogórki spod osłon	zł/dt	900,00			966,67			1000,00	890,00	939,17
Pomidory spod osłon	zł/dt	708,00		710,00	690,00			685,00	683,00	695,20
Kapusta biała wczesna	zł/dt									
Ogórki spod osłon - długie	zł/dt	811,00		815,00	800,00			820,00	800,00	809,20
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/dt	680,00		660,00	670,00			685,00	685,00	676,00

Pozostałe ceny, listopad 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Olej napędowy	zł/l	6,20	5,76	5,96	6,06	6,06	6,25	6,02	6,15	6,05
Cena sznurka do prasy	kl.	59,33	54,80	60,83	66,68	54,00	53,00	54,25	50,67	56,70
Cena siatki do prasy	zł/dt		446,67	436,25	452,18	395,00	438,33	462,50	423,33	436,32
Słoma żytnia	zł/dt	30,00	35,00	30,83	35,00	31,75	30,00	35,00	30,00	32,20
Słoma jęczmienna	zł/dt	32,00	37,00	34,42	37,00	36,50	32,00	36,00	32,00	34,61
Słoma pszenna	zł/dt	33,00	36,00	36,00	35,00	34,00	33,17	35,00	33,33	34,44
Siano łukowe	zł/dt	54,00	56,00	56,00	56,00	55,75	50,00	52,00	51,67	53,93
Obornik	zł/dt	20,00	20,00	23,33	25,00	24,00	24,00	20,00	20,00	22,04
Wapno węglanowe (bez kosztów transportu)	zł/dt	11,00	12,00	12,00	12,00	11,00	9,00		10,40	11,06
Wapno tlenkowe (bez kosztów transportu)	zł/dt			30,00		29,33	28,00		28,00	28,83
Cielę 40 kg	zł/szt	1225,00	1300,00	1145,00	1300,00	1173,75	1100,00	1300,00	1300,00	1230,47
Młódzież bydłęca 50 kg	zł/szt	3333,33	3480,00	3300,00	3433,33	3200,00	3150,00	3150,00	3150,00	3274,58
Jałówka hodowlana	zł/szt	7600,00	7300,00	7300,00	7600,00	7400,00	7500,00	7366,67	7500,00	7445,83
Loszka hodowlana	zł/szt	933,33	1010,00	1125,00	1130,00	1125,00	950,00	950,00	950,00	1021,67
Koszty wizyty weterynarza	zł/wizytę	110,00	115,00	110,00	125,00	115,00	119,50	120,00	110,00	115,56
Inseminacja lochy (nasienie+usługa)	zł	75,00	80,00	80,00	75,00	81,00	76,33	76,33	80,00	77,96
Inseminacja krowy (nasienie+usługa)	zł	125,00	128,60	124,00	123,00	125,00	130,00	125,00	120,00	125,08
Krowa użytkowa	zł/szt	8000,00	8000,00	8000,00	8450,00	8100,00	8200,00	8400,00	8500,00	8206,25
Jednostka zbożowa	zł/dt	62,59	59,88	59,75	61,33	61,67		60,00	59,25	60,64

Mleko, listopad 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Mleko - średnia cena w kl.extra	zł/l	2,10	2,25	2,25	2,10	2,16	2,18	2,18	2,10	2,17

PRENUMERATA:

Bezpośrednio w redakcji można zamówić prenumeratę indywidualną lub zbiorową na dowolny okres. Na prenumeratę zbiorową, powyżej 10 egzemplarzy czasopisma, udzielamy 25% rabatu.

Opłatę za wysyłkę należy przelać na rachunek Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań, numer konta: 31 1130 1088 0001 3152 0620 0003.

Adres, na który mamy wysyłać czasopismo należy wysłać do redakcji pocztą lub mailem: poradnik.gospodarski@wodr.poznan.pl, razem z dowodem wpłaty.

KOSZT PRENUMERATY:

ROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

39,82 zł – z wysyłką pocztową

PÓŁROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

21,72 zł – z wysyłką pocztową

Realizując obowiązek informacyjny, wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) – dalej RODO, Zamawiający informuje, że: 1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych (ADO) jest Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu 60-163 Poznań, ul. Sieradzka 29, adres mailowy: wodr@wodr.poznan.pl, tel. 61 868 52 72.

2. W sprawach związanych z ochroną danych osobowych może Pani/Pan kontaktować się z powołanym przez ADO Inspektorem Ochrony Danych, na adres mailowy: iod@wodr.poznan.pl.

3. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie:

a) art. 6 ust. 1 lit. b) RODO, w celu realizacji zamówienia na prenumeratę miesięcznika „Poradnik Gospodarski”,

b) Art. 6 ust. 1 lit. c) w celu rozliczenia opłat za prenumeratę miesięcznika.

4. Odbiorcami Pana/Pana danych mogą być:

a) podmioty uprawnione do obsługi doręczeń (kurierzy, operatorzy pocztowi),

b) podmioty, którym powierzyliśmy przetwarzanie danych osobowych na podstawie odrębnych umów (np. serwis sprzętu IT),

c) organy i podmioty upoważnione z mocy prawa.

5. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła rezygnacja z prenumeraty i została wystawiona ostatnia faktura/rachunek.

6. Pani/Pana dane osobowe nie będą profilowane oraz poddawane zautomatyzowanym procesom decyzyjnym.

7. Pani/Pana dane nie będą przekazywane do Państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i nie będą podlegały transgranicznemu przetwarzaniu.

8. Ma Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych osobowych, do ich sprostowania, usunięcia w zakresie wynikającym z przepisów prawa, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania, a także prawo do przeniesienia swoich danych osobowych.

9. Ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa). Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i skróć w tekstach. Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych i nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

W OBIEKTYWIE DORADCY

#NaszeMomenty

Blisko, coraz bliżej... 🧐

KGW nie tylko zdolne,
ale i kreatywne 😍

Czym jest zawód doradcy?
Wtódzież z Zychlina już to wie 🧐

Zamiast choinki? Proszę bardzo! 🌲

Fachowe rozmowy nie tylko o rolnictwie 🎙️

Zdobywanie wiedzy może być przyjemne 😊

ROŚLINY Z KORZYSTNYM WPŁYWEM NA OTOCZENIE W DOMU I W PRACY

Od dawna wiadomo, że rośliny będące w naszym otoczeniu pozytywnie działają na organizm, ale też szeroko pojętą przestrzeń życiową. Doceniamy świeżość i witalność jaką wnoszą do naszej strefy. Wśród nich czujemy się lepiej, łatwiej nam się myśli i pracuje, dlatego oprócz domu zapraszamy je do przestrzeni biurowej. W roślinach przebiegają procesy, o których warto jest przypomnieć.

ANNA STANISŁAWSKA-CIEŚLAK | DORADCA WODR W POWIECIE KOLSKIM

Fundamentalnym procesem biologicznym jest fotosynteza, podczas której energia słoneczna, dwutlenek węgla i woda przekształcane są w związki organiczne (glukoza) oraz niezbędny do życia tlen. Proces ten zachodzi w zielonych częściach roślin, które zawierają kluczowy do tego procesu chlorofil. Jest to podstawowy proces zachodzący na ziemi, dostarczający pożywienia i tlenu niezbędnego do oddychania innych organizmów. Z badań wynika, że najwięcej tlenu potrzebnego do życia dostarczają mikroorganizmy oceaniczne, ponieważ produkują 70-80% tego pierwiastka na Ziemi, ale chcąc poprawić ilość tlenu w zamkniętym pomieszczeniu takim jak dom, czy biuro warto otoczyć się takimi roślinami jak: sansewieria, zwaną również węzownicą lub językami teściowej, skrzydłokwiatem, którego historyczna nazwa brzmi lilia domowa lub fikusami, które w domu mogą przybrać kształt wiecznie zielonego krzewu.

Kolejnym ważnym zjawiskiem jest fitoremedacja, która polega na wykorzystaniu naturalnych procesów zachodzących w tkankach roślinnych, takich jak pobieranie, akumulacja, stabilizacja, dzięki którym dochodzi do rozkładu zanieczyszczeń, unieszkodliwiania ich lub usunięcia toksyn ze skażonego obszaru w formy mniej szkodliwe. Podczas tego procesu, rośliny absorbują zanieczyszczenia, które często pojawiają się w domu lub biurze po generalnych remontach, w czasie których malowane są ściany różnymi farbami lub wstawiane są nowe meble. W nowoczesnych, odpornych na zmywanie farbach mogą pojawić się lotne związki organiczne, które odparowują w temperaturze pokojowej i powodują szereg niekorzystnych skutków zdrowotnych. Związkami, które mogą pojawić się w pomieszczeniu są między innymi: toluen, ksylen, benzen, dichlorometan, glikol, aceton lub formaldehyd. Z nowych mebli zbudowanych z płyt wiórowych, paździerzowych lub pilśniowych mogą miesiącami uwalniać się zawarte w lakierach i piankach ftalany, formaldehydy, a także zmniejszające palność mebli tapicerowanych etery difenyłowe. Aby uniknąć nieprzyjemnych i toksycznych zapachów można użyć węgla bambusowego – naturalnego materiału absorbującego lub umieścić w pomieszczeniu rośliny pochłaniające te szkodliwe związki. Tu znów ogromną rolę odgrywa filtracja powietrza poprzez takie rośliny umieszczone w domu lub biurze jak: sansewieria, dracena, skrzydłokwiat, paproć lub bluszcz pospolity, czy zielistka.

W okresie grzewczym, kiedy powietrze w domu lub biurze jest zbyt suche na ratunek przychodzi kolejny proces naturalnie przebiegający w roślinach o nazwie transpiracja. Jest to czynne parowanie wody przez nadziemne części roślin odbywające się przez aparaty szparkowe, przetchlinki lub skórki rośliny. Transpiracja to proces fizjologiczny polegający na przewodzeniu wody przez tkanki roślinne, a jego zadaniem jest obniżenie temperatury rośliny i ochrona przed przegrzaniem. Bardzo ważne jest dostarczenie roślinie w doniczce odpowiedniej ilości wody. Dzięki parowaniu zwiększa się wilgotność powietrza w pomieszczeniu. Tu należy wybierać

rośliny, które efektywnie oddają wilgoć do powietrza poprzez dużą powierzchnię liści, takie jak monstery, które zdobiły kiedyś duże biura, paprocie zdobiące niegdyś meblościanki i szafki w biurach, skrzydłokwiaty, a także zielistki i bluszcze. Zwiększenie wilgotności powietrza wewnątrz domu, czy biura może przeciwdziałać suchości skóry, oczu, a także zmniejszać ryzyko infekcji dróg oddechowych.

W pomieszczeniach, w okresie jesiennym, przy braku ogrzewania zdarzyć się może również odwrotna sytuacja, kiedy to wilgoci bywa za dużo. Z pomocą przychodzą rośliny, które w naturalny i ekologiczny sposób pobierają wilgoć z otoczenia absorbując wodę przez aparaty szparkowe na liściach. Najpopularniejsze rośliny pochłaniającą wilgoć to wszechstronny skrzydłokwiat, paproć bostońska, bluszcz pospolity, węzownica, zielistka, a także palmy i draceny. Lubią one wysoką wilgotność powietrza, doskonale radzą sobie w półcieniu i lubią lekko kwaśną glebę.

Rośliny doniczkowe w naszych pomieszczeniach, choć nie zastąpią odkurzacza, pełnią ważną rolę w oczyszczaniu powietrza wychytując cząsteczki kurzu unoszące się w przestrzeni. Dzieje się to w procesie jonizacji. Rośliny wytwarzają i uwalniają jony ujemne (aniony), które uwalniają się do powietrza i łączą się jonami dodatnimi (kationami) w cząsteczkach zanieczyszczeń takich jak kurz, pyłki, bakterie i wirusy. W procesie neutralizacji stają się one wtedy cięższe i opadają na podłogę lub inne powierzchnie, zamiast unosić się w powietrzu. Dzięki temu powietrze staje się czystsze i wolne od alergenów. Doskonałymi jonizatorami powietrza są paprocie, które neutralizują szkodliwe promieniowanie emitowane przez monitory w pomieszczeniach biurowych.

Podłoże glebowe w doniczkach roślin domowych jest pełne życia, znajdują się w nim różnego typu mikroorganizmy, które pomagają w dalszym rozkładaniu i neutralizowaniu toksyn. Dobra jakość ziemi w doniczce świadczy też o zdrowiu samej rośliny oraz o sposobie jej pielęgnacji.

Badania prowadzone w pomieszczeniach domowych i biurowych, z dużą ilością odpowiednio dobranych roślin doniczkowych, potwierdzają ich terapeutyczne działanie. Pozytywny wpływ na zdrowie psychiczne użytkownika objawia się obniżeniem poziomu stresu, zmniejszeniem uczucia niepokoju. Widok dobrze skomponowanej zieleni kojąco wpływa na układ nerwowy, poprawia nastrój i samopoczucie. Przestrzeń staje się bardziej przytulna i atrakcyjna oraz daje poczucie przynależności i komfortu w danym miejscu. Obecność roślin działa jak naturalna bariera dźwiękowa pochłaniająca część hałasu z urządzeń biurowych, co sprzyja komfortowi pracy. Pielęgnowanie roślin uczy odpowiedzialności i cierpliwości. Występowanie roślin w otoczeniu poprawia też interakcje społeczne, a to pozytywnie wpływa na atmosferę w pracy i współpracę, a także spełnia potrzebę życia w zgodzie z naturą. ■

Źródła:

Poradnik Fakt, nr 1/2025 „Rośliny w domu”

<https://vivaodom.pl/rosliny-w-domu>

INTEGROWANA PRODUKCJA ROŚLIN

wspierana przez Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej

WŁAŚCIWA
AGROTECHNIKA

PRAWDŁOWY
PŁODOZMIAN

RACJONALNE
NAWOŻENIE GLEBY

- najwyższa jakość produktów rolnych
- bezpieczeństwo zdrowia ludzi i zwierząt
- skuteczna ochrona środowiska

KWALIFIKOWANY
MATERIAŁ SIEWNY

PROWADZENIE
NOTATNIKA IP

WŁAŚCIWY
DOBÓR ODMIAN

STOSOWANIE
DOSTĘPNYCH METOD
NIECHEMICZNYCH

Aby skutecznie
realizować założenia
integrowanej produkcji
roślin (IP), należy:

- ✓ korzystać z metodyk integrowanej produkcji zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- ✓ aktualizować wiedzę z zakresu rozpoznawania szkodników, chorób oraz chwastów w początkowych stadiach rozwojowych
- ✓ prawidłowo rozpoznawać objawy niedoborów składników odżywczych i zaburzeń równowagi fizjologicznej
- ✓ trafnie określać fazy rozwojowe roślin uprawnych
- ✓ dbać o naturalnych wrogów szkodników

JAK BEZPIECZNIE PORUSZAĆ SIĘ MASZYNAMI ROLNICZYMI PO DRODZE PUBLICZNEJ

Poruszanie się maszynami rolniczymi po drogach publicznych to codzienność wielu rolników, zwłaszcza w okresach intensywnych prac polowych. Duże gabaryty, ograniczona prędkość oraz specyfika pracy sprzętu wymagają szczególnej ostrożności. Choć sprzęt ten jest niezbędny w gospodarstwie, jego obecność na drogach wiąże się z określonymi obowiązkami i zagrożeniami.

KAROL ZIELEŚKIEWICZ | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Często na polskich drogach spotkać można maszyny rolnicze. Głównie są to ciągniki rolnicze nie rzadko z dodatkowym osprzętem, np. siewnik lub kultywator, ale także opryskiwacze, czy kombajny. Dla jednych to codzienny widok, dla innych niestety powód do irytacji, gdy kolumna ciężkich pojazdów spowalnia ruch. Jednak obecność sprzętu rolniczego na drogach jest nieunikniona zwłaszcza w okresach intensywnych prac polowych, a bezpieczeństwo wszystkich uczestników zależy przede wszystkim od wiedzy i odpowiedzialności kierujących. Właściwe przygotowanie maszyny, znajomość przepisów i zachowanie ostrożności to podstawowe elementy, które pozwalają uniknąć wypadków i konfliktów z innymi użytkownikami dróg.

Poruszając się ciągnikiem rolniczym czy pojazdem wolnobieżnym, jesteśmy zmuszeni do korzystania z dróg gminnych, powiatowych, a nawet wojewódzkich. Zanim jednak wyruszymy warto znać podstawowe różnice między ciągnikiem rolniczym, a pojazdem wolnobieżnym. Ciągnik rolniczy to pojazd silnikowy przystosowany do wykonywania prac rolniczych, może ciągnąć przyczepy, maszyny oraz transportować ładunki. Jest zarejestrowany, ubezpieczony i porusza się zgodnie z przepisami ruchu drogowego. Pojazd wolnobieżny, z kolei, to pojazd poruszający się z prędkością nie większą niż 25 km/h i niebędący ciągnikiem np. kombajn zbożowy, samobieżny opryskiwacz polowy czy samobieżny rozrzutnik obornika. Z powodu wolno poruszających się maszyn mogą powstać chwilowe zatory. Ta sytuacja nie jest efektem ograniczonych możliwości technicznych maszyn rolniczych, lecz niedostosowaniem obecnego prawa do poziomu ich zaawansowania. Według obowiązujących zapisów ciągnik nie może poruszać się po drodze publicznej szybciej niż 30 km/h. Natomiast gdy przewożony jest zespół roboczy, wówczas prędkość pojazdu rolniczego nie może przekroczyć 20 km/h., całość nie może osiągać szerokości większej niż 3 m., gdyż staje się nienormalnym środkiem lokomocji oraz musi być odpowiednio oznakowany w tablice i światła ostrzegawcze. Mimo nie wielkiej prędkości przepisy ruchu drogowego nakazują zapięcie pasów bezpieczeństwa oraz przewożenia pasażerów tylko na miejscach do tego wyznaczonych. Praktyka jednak pokazuje, że przepisy te często bywają lekceważone przez rolników.

Prowadzenie ciągnika rolniczego, zarówno w gospodarstwie, jak i na drogach publicznych, wymaga posiadania odpowiednich uprawnień i dokumentów, potwierdzających kwalifikacje kierującego oraz dopuszczenie pojazdu do ruchu. Brak wymaganych dokumentów może skutkować odpowiedzialnością wykroczeniową, utratą prawa jazdy lub zakazem prowadzenia pojazdów. Aby legalnie poruszać się

ciągnikiem rolniczym po drogach publicznych, kierowca musi posiadać odpowiednie prawo jazdy. Choć zarówno kategoria B, jak i T umożliwiają prowadzenie traktorów, zakres uprawnień, jakie one dają, różni się znacząco. Najpopularniejsza kategoria prawa jazdy, czyli B uprawnia do prowadzenia samochodów osobowych o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, oraz ciągników rolniczych. Osoba posiadająca taką kategorię może legalnie poruszać się traktorem po drodze publicznej, jednak należy pamiętać, że może to robić w sposób prywatny lub okazjonalny (bez zawodowego charakteru) czyli np. przewieźć plony z pola do gospodarstwa czy pojechać po paszę do sąsiedniej wsi. Kierowca z kategorią B może ciągnąć za ciągnikiem tylko jedną przyczepę i nie może tworzyć długiego zestawu z dwiema przyczepami, co często jest praktyką podczas żniw. Co więcej, kategoria B nie uprawnia do prowadzenia maszyn samojedźnych, takich jak kombajny zbożowe czy sieczkarnie. Prawo jazdy kategorii T zostało stworzone z myślą o osobach pracujących w rolnictwie. Umożliwia ono prowadzenie zespołu pojazdów oraz pojazdów wolnobieżnych, takich jak kombajny czy opryskiwacze polowe. Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 4 prawo o ruchu drogowym zespół pojazdów może liczyć maksymalnie trzy elementy, w tym ciągnik i przyczepy. Ograniczenie do trzech pojazdów ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa na drogach lokalnych gdzie często kursują zestawy z przyczepami. Naruszenie tego przepisu może skutkować wnioskiem do sądu i sankcjami finansowymi. Dodatkową zaletą tej kategorii jest również niższy wiek wymagany do uzyskania uprawnień. Egzamin można zdawać już w wieku 16 lat co w przypadku uczniów techników rolniczych czy szkół branżowych, którzy odbywają praktyki zawodowe i chcą zdobyć kwalifikacje jeszcze przed osiągnięciem pełnoletności jest to dużym udogodnieniem. Zatem prawo jazdy kategorii T otwiera drzwi do pełnej samodzielności w pracy rolniczej. Uprawnia do prowadzenia wszystkich pojazdów i maszyn wolnobieżnych, także tych o dużej mocy i masie. To uprawnienie, które warto zdobyć nie tylko z obowiązku, ale i z rozsądku dla bezpieczeństwa własnego i innych uczestników ruchu.

Bezpieczne poruszanie się po drodze zaczyna się od sprawnego i dobrze oznakowanego sprzętu. Każdy ciągnik rolniczy oraz maszyna wolnobieżna powinny mieć w pełni działające światła mijania, pozycyjne, hamowania oraz kierunkowskazy. Warto przed każdym wyjazdem upewnić się, że lampy są czyste i niezastłonięte elementami maszyny, a żarówki świecą z odpowiednią mocą. Podobnie tablica rejestracyjna musi być dobrze widoczna i nie może być zasłonięta przez narzędzia uprawowe, czy ładunek. Maszyny poruszające się z niewielką prędkością powinny być oznakowane trójkątem odbłaskowym z pomarańczowym tłem i czerwoną obwódką. To właśnie ten charakterystyczny znak informuje innych uczestników drogi publicznej o wolnym pojeździe przed nimi. Przed każdym wyjazdem należy sprawdzić, czy zaczep przyczepy jest prawidłowo zamocowany, a przewody hydrauliczne i elektryczne nie są uszkodzone. Elementy ruchome, takie jak wały przegubowo-teleskopowe czy belki robocze, muszą być zabezpieczone osłonami. Ładunek powinien być solidnie przymocowany, aby nie przemieszczał się w czasie jazdy ani nie zasłaniał światła. Nie można zapominać także o regularnych przeglądach technicznych, gdyż tak jak samochody osobowe również ciągniki rolnicze podlegają obowiązkowym badaniom okresowym. Sprawność techniczna to nie tylko kwestia przepisów ale również gwarancja bezpieczeństwa kierowcy, pasażerów czy innych użytkowników drogi.

INFORMACJA

BEZPŁATNA APLIKACJA EDWIN

Ułatwiająca codzienną pracę na polu, jest już całkowicie dostępna. Pomysłodawcą utworzenia platformy eDWIN był Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Platforma jest darmowa i dostępna dla wszystkich chętnych na komputerach oraz jako aplikacja na urządzeniach mobilnych.

Na platformie znajdują się cztery usługi: wirtualne gospodarstwo, udostępnianie danych meteorologicznych, śledzenie pochodzenia produktu oraz raportowanie zagrożeń. Szczegóły i aplikacja na stronie: <https://www.edwin.gov.pl/>

Nawet niewielka usterka, która jest zignorowana przed wyjazdem, może prowadzić do poważnego wypadku. Dbłość o stan maszyny to podstawowy obowiązek każdego rolnika i najlepsza inwestycja w bezpieczną pracę.

Wpływ na bezpieczeństwo ma także stan drogi, o który dba jej zarządca. To on ma obowiązek utrzymywać nawierzchnię w odpowiednim stanie technicznym i zapewnić bezpieczeństwo ruchu. W zależności od rodzaju drogi:

- Drogi krajowe – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA)
- Drogi wojewódzkie – zarząd województwa
- Drogi powiatowe – zarząd powiatu
- Drogi gminne – wójt, burmistrz lub prezydent miasta

Niezależnie od stanu nawierzchni, ważnym elementem wpływającym na bezpieczeństwo użytkowników drogi jest jej właściwe utrzymanie w czystości. Po zakończeniu prac polowych bardzo często dochodzi do sytuacji, gdy głównie ciągnik rolniczy lub kombajn wyjeżdża z pola na drogę publiczną, zostawiając na niej błoto, resztki roślin czy inne zanieczyszczenia. Takie zanieczyszczenia mogą stanowić poważne zagrożenie dla innych uczestników ruchu drogowego, zwłaszcza dla kierowców samochodów osobowych czy motocyklistów. Śliska nawierzchnia może doprowadzić do utraty przyczepności i w konsekwencji do wypadku. Obowiązek oczyszczenia drogi w wyniku prowadzonych prac polowych spoczywa na rolniku lub na użytkowniku maszyny, który przyczynił się do jej zabrudzenia. Wynika to z przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym, które nakładają na kierujących pojazdami obowiązek unikania zanieczyszczania drogi oraz usunięcia powstałych zanieczyszczeń. W przypadku zaniedbania tego obowiązku, osoba odpowiedzialna może zostać ukarana mandatem,

a w razie spowodowania kolizji ponieść odpowiedzialność cywilną lub karną. Dlatego po zakończeniu prac w polu należy zwrócić szczególną uwagę na stan kół i elementów maszyn przed wjazdem na drogę publiczną. Dbłość o czystość drogi to nie tylko obowiązek prawny, ale także wyraz odpowiedzialności i troski o bezpieczeństwo wszystkich użytkowników ruchu.

Choć maszyny rolnicze kojarzą się głównie z polami i gospodarstwami, to w praktyce często muszą pokonywać odcinki dróg publicznych, by dotrzeć z pola do pola czy przewieźć plony. Dlatego bezpieczne poruszanie się maszyn rolniczych po drogach publicznych to nie tylko obowiązek wynikający z przepisów, ale przede wszystkim kwestia odpowiedzialności i zdrowego rozsądku. Każdy rolnik w momencie wjazdu na drogę staje się pełnoprawnym uczestnikiem ruchu, czyli obowiązują go te same zasady, które dotyczą wszystkich kierowców. Bezpieczeństwo na drodze zależy przede wszystkim od świadomości, odpowiedzialności i wzajemnego szacunku. Sprawny technicznie ciągnik, prawidłowo oznakowany sprzęt, trzeźwy rozsądek oraz znajomość zasad ruchu drogowego to podstawy, które mogą zapobiec tragediom. Pomimo iż maszyna porusza się wolno, to jej masa własna oraz gabaryty sprawiają, że każda kolizja może mieć poważne skutki. Rolnik, który dba o bezpieczeństwo swoje i innych, pokazuje, że nowoczesne rolnictwo to nie tylko praca w polu, lecz także świadomość społeczna i kultura jazdy. ■

Źródła:

USTAWA z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym art. 20 ust. 6, Dz.U.2024.1251 t.j.

<https://farmtrac.pl/blog/ciagnik-rolniczy-a-przepisy-polskiego-prawa/>

z Kalendarza Rolniczego dodatku do „Poradnika Gospodarskiego” z 1905 roku

Przypomnienia na Grudzień

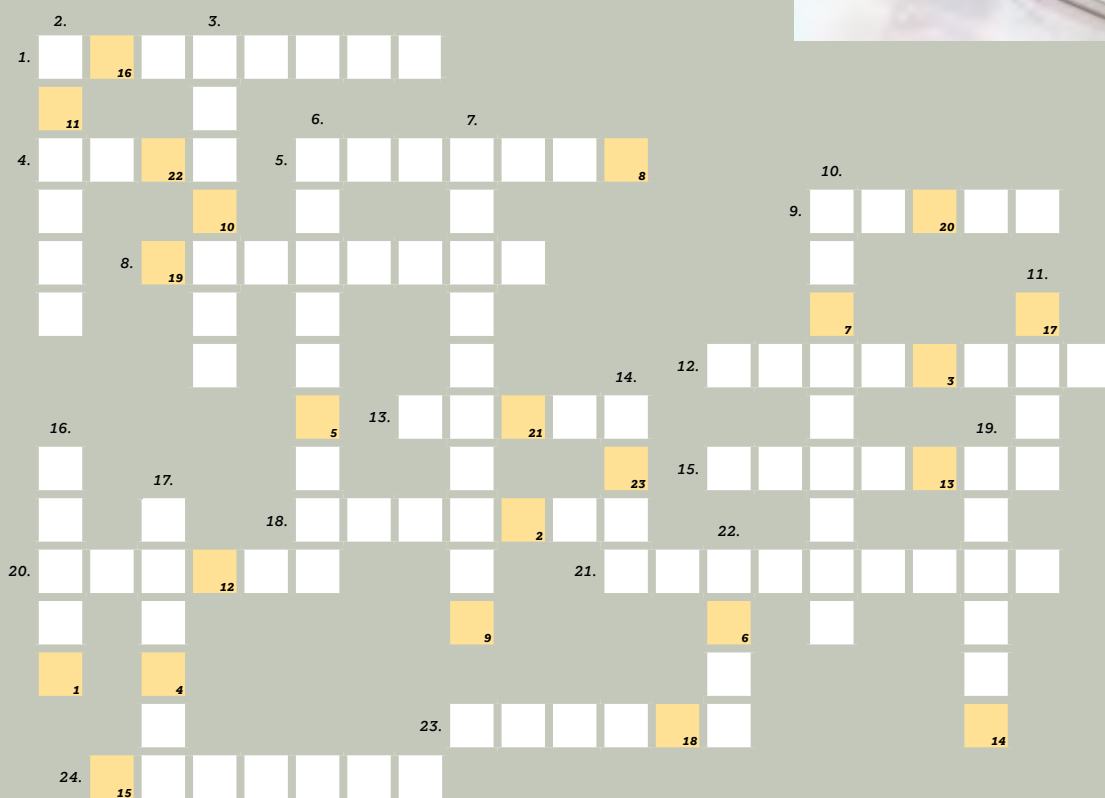
Najpraktyczniej wymłócić najprzód zboże ze stogów. Resztę czasu wypełnia dozór nad pasieniem inwentarza. Opasy wymagają zwłaszcza wielkiej kontroli, częstego ważenia. Czyszczenie zboża na śpichrzach. W stawach rybnych wyrąbywać w lodzie dziury dla przystępu powietrza. Wiezorami drzeć pierze, naprawiać worki itp. Zwieźć: lód do lodowni, drzewo z lasu itp. W razie dużych śniegów żywić zwierzynę. Sadtawki zamrzłe codziennie odrębywać, by wodne ptactwo miało przystęp do wody. W sadzie – wrazie odwilży – sadzić drzewka.

KĄCIK ROZRYWKI

PATRYK CHABASIŃSKI | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W konkursie „Krzyżówka” w numerze grudniowym do wygrania jest książka Zofii Szalczyk „Autobiografia. Wykorzystane szanse”. Aby wziąć udział w losowaniu nagrody, należy przesłać prawidłowe hasło z krzyżówki na adres mailowy redakcji Poradnika Gospodarskiego tj.: gospodarski@wodr.poznan.pl Termin upływa 29 grudnia 2025. Zwycięzcą listopadowego konkursu został pan Grzegorz z Gołęczewa. Gratulujemy!

POZIOMO:

1. Zabieg wykonywany w ogrodzie lub na polu, polegający na ścinaniu trawy lub zbóż przy pomocy dedykowanych maszyn.
4. W ekonomii: monopolistyczne porozumienie, głównie cenowe, zawierane między przedsiębiorcami, np. w celu wspólnego ustalenia ofert przetargowych.
5. Potrawa z jednego kawałka mięsa powstająca w wyniku obróbki termicznej w piekarniku
8. Rodzaj jadalnego grzyba rosnącego na pniach drzew, często uprawianego w domowych warunkach.
9. Zboże, z którego uzyskuje się kaszę jagłąną.
12. Drapieżna ryba słodkowodna o długim, smukłym ciele, w dawnej Polsce pojawiała się obok karpia na wigilijnym stole.
13. Tradycyjny przyrząd kuchenny umożliwiający opiekanie dużych kawałków mięsa przez ciągłe obracanie.
15. Iglaste drzewko ustawiane w okresie świąt Bożego Narodzenia i dekorowane ozdobami.
18. Starożytny egipski materiał piśmienniczy wytwarzany z łodyg rośliny uprawnej z rodziny ciborowatych.
20. Trójwymiarowe dzieło sztuki wykonane w kamieniu, drewnie, gipsie etc.
21. Program komputerowy lub mobilny służący do wykonywania określonych zadań.
23. Nieuprawiany pas ziemi rozgraniczający pola.
24. Słowiański demon wodny pod postacią dziewczyny.

PIONOWO:

2. Naczynie do przechowywania zboża lub dawna jednostka objętości ciał sypkich, głównie ziarna, wynosząca w zależności od rejonu i okresu od ok. 45 do 128 litrów.
3. Ogrodzony obszar na wsi, obejmujący zespół budynków gospodarskich i mieszkalnych niewielkiego gospodarstwa wraz z podwórzem i otoczeniem.
6. Pojazd bez własnego napędu służący do transportu ładunków oraz przystosowany do ciągnięcia go przez inny pojazd.
7. Ciemna, żyzna gleba zawierająca dużą ilość próchnicy, idealna do uprawy roślin.
10. Splot kilku nitok, włókien lub linek, tworzący mocny i elastyczny materiał, używany w wędkarstwie, szyciu lub rękodziele.
11. Napój sporządzany z palonych, zmielonych ziaren kawowca, powszechnie spożywany na całym świecie jako źródło kofeiny i pobudzenia.
14. Popularny w PRL samochód dostawczy wykorzystywany do transportu w rolnictwie lub rzeka będąca dopływem Odry.
16. Ręczne narzędzie do obróbki drewna metodą skrawania, zwane także heblem.
17. Chiński satelitarny system nawigacyjny.
19. Historyczna kraina w Polsce, położona w centrum kraju, obejmująca tereny między Wisłą a Notecią, słynąca z rolnictwa i bogatej tradycji kulturowej.
22. Drzewo o dużych sercowatych liściach i kwitnących na przełomie czerwca i lipca żółtawych kwiatach.

Rozwiązanie krzyżówki z listopada:
Słońce listopada mrozy zapowiada.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 - 15 16 17 18 19 20 21 22 23

PIERNICZKI ŚWIĄTECZNE Z ZIEMNIAKAMI

KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH „CHABRY I MAKI” W NOWEJ WSI

SKŁADNIKI:

250 g gotowanych ziemniaków
dobrej jakości - mączystych

250 g miodu

150 g cukru

125 g masła

450 g mąki

1 łyżeczka przyprawy do piernika

1,5 łyżki kakao

1 łyżeczka sody

1 jajko

SPOSÓB PRZYGOTOWANIA:

Ugotować ziemniaki bez skórki i soli, jeszcze gorące rozgnieść na gładko. Odstawić do wystygnięcia. Miód rozgrzać i wsy-pać cukier - podgrzewać cały czas mieszając, ostrożnie podgrzewać, aby całość się nie skarmelizowała. Kiedy cukier się nieco rozpuści, dodajemy masło i mieszamy, aby składniki się połączyły. Odstawiamy do przestudzenia. Ziemniaki dokładnie zblen-dować i odstawić do całkowitego wystudzenia.

Przestudzoną masę z miodu, masła i cukru przelać do dużej miseczki, dodać ziemniaki, mąkę wymieszaną z przyprawą do piernika, sodą, kakao i wbić jajko. Wyrobić na jednolite ciasto. Ciasto nie klei się, nie trzeba go podsypywać mąką. Wystarczy oprószyć ręce mąką.

Nabierać małymi porcjami ciasto i wałkować na 5-7 mm. Wyciskać foremką świąteczne kształty i układać na blasze wyło-żonej papierem do pieczenia w 2-3 cm odstępach.

Blachę wstawiamy do nagrzanego piekarnika na 160°C z termoobiegiem lub 180°C bez termoobiegu, piec 10-12 min.

Wystudzone udekorować. ■

Wesołych Świąt Bożego Narodzenia
I SZCZĘŚLIWEGO NOWEGO ROKU

Życzy Jednostka Certyfikująca
Ekogwarancja PTRE Sp. z o. o

rolnictwo ekologiczne: ekogwarancja.pl
integrowana produkcja roślin: iprcert.pl